

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ Δ.Λ.Π.

του

ΚΑΡΑΟΥΛΗ ΜΙΧΑΛΗ

Επιβλέπων Καθηγητής: Λαδάς Ανέστης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στην Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Θεσσαλονίκη 2017

Αφιερώνεται στην
οικογένεια μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους που ο καθένας με τον δικό του τρόπο με βοήθησαν καθοριστικά.

Πρώτα από όλους, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, Νίκο και Ελένη και την αδερφή μου Κωνσταντίνα, για την πολύτιμη τους υποστήριξη, ηθική και οικονομική όλα τα χρόνια των σπουδών μου αλλά και όλους τους φίλους μου που ήταν δίπλα μου και με στήριζαν. Ακόμα θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους Καθηγητές του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας που προσπάθησαν να μου μεταδώσουν τις γνώσεις τους αλλά και το πνεύμα για συνεχή εξέλιξη και βελτίωση. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Λαδά Ανέστη για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του κατά την διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη σημερινή εποχή, τα χρηματοοικονομικά μέσα έχουν σημαντική βαρύτητα για τον επιχειρηματικό κόσμο και ιδιαίτερα για τις οικονομικές οντότητες. Όπως γίνεται κατανοητό η σωστή και εμπειριστατωμένη καταχώριση τους στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων αποτελεί σημαντική παράμετρο για την σωστή και εύρυθμη λειτουργία τους. Η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων γίνεται με την μέθοδο της εύλογης αξίας και αποτελεί θέμα μείζονος σημασίας για όλες τις επιχειρήσεις και έχει άμεση σχέση και με τη γενικότερη οικονομία.

Στην παρούσα εργασία αναλύεται η σημαντικότητα των χρηματοοικονομικών μέσων για τις οικονομικές οντότητες αλλά και η αναγκαιότητα να αποτιμούνται στην εύλογη αξία. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο που αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα. Γίνεται ανάλυση του Δ.Λ.Π.32 , ΔΛΠ 39 καθώς και του Δ.Π.Χ.Α. 7.

Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζεται μια εμπειρική μελέτη που αφορά τις ελληνικές τράπεζες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και πιο συγκεκριμένα κατά πόσο επηρεάζει η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων την τιμή της μετοχής αλλά και τις επενδυτικές αποφάσεις.

Λέξεις-Κλειδιά: Χρηματοοικονομικά μέσα, Δ.Λ.Π. 32, Δ.Λ.Π. 39, εύλογη αξία

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	1
1.2 Σκοπός της Εργασίας.....	4
1.3 Δομή της εργασίας.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	6
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	6
2.1 Εισαγωγή.....	6
2.2 Μελέτες για τα χρηματοοικονομικά μέσα.....	6
2.3 Συμπεράσματα.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	13
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ-ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	13
3.1 Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο.....	13
3.2 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32 : Παρουσίαση Χρηματοοικονομικών Μέσων	14
Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 32	14
Ορισμοί και Βασικές Έννοιες.....	16
Διαφορές Χρηματοοικονομικών Υποχρεώσεων και Συμμετοχικών Τίτλων.....	20
Σύνθετα Χρηματοοικονομικά Μέσα.....	21
Ίδιες Μετοχές.....	22
Τόκοι, Μερίσματα, Ζημίες και Κέρδη Χρηματοοικονομικών Μέσων.....	22
Συμψηφισμός Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού	24
3.3 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 : Αναγνώριση και Επιμέτρηση	
Χρηματοοικονομικών Μέσων	25
Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 39	26
Ορισμοί και Βασικές Έννοιες.....	28

Χρηματοοικονομικά Μέσα : Αρχική Αναγνώριση και Παύση Αναγνώρισης του Χρηματοοικονομικού Μέσου	31
Παύση Αναγνώρισης μιας Χρηματοοικονομικής Υποχρέωσης	34
Παύση Αναγνώρισης ενός Μέρους του Χρηματοοικονομικού Μέσου.....	34
Αρχική Αποτίμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων	35
Μεταγενέστερη Αποτίμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων	36
Κέρδη και Ζημίες.....	37
Λογιστική Αντιμέτωπιση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων	39
Αντιστάθμιση	40
Λογιστική της Αντιστάθμισης	43
3.4 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7: Γνωστοποιήσεις Χρηματοοικονομικών Μέσων	46
Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής	46
Ορισμοί και Βασικές Έννοιες.....	48
Επίπεδο Γνωστοποίησης για τα Χρηματοοικονομικά Μέσα.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	51
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	51
4.1 Εισαγωγή	51
4.2 Ανάλυση του Υποδείγματος	52
4.3 Ανάλυση του Δείγματος	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	57
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	57
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Στην σημερινή εποχή, η συνεχής ανάπτυξη των επιχειρήσεων έχει οδηγήσει τις οντότητες να θεωρούνται ως ένα σημαντικό και αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομίας αλλά και της κοινωνίας. Η παγκοσμιοποίηση των επιχειρήσεων και η διεθνοποίηση των συναλλαγών έχουν οδηγήσει τις επιχειρήσεις στην λήψη πιο δύσκολων αποφάσεων σε σχέση με επενδύσεις αλλά και με την μελλοντική τους ευστάθεια και ευημερία. Η ύπαρξη των οικονομικών οντοτήτων θεωρείται αναγκαία για την κοινωνία ώστε να ενεργοποιούνται όλα τα άτομα και να λαμβάνουν μέρος στην παραγωγική διαδικασία. Η εταιρική δραστηριότητα θεωρείται σημαντική διότι μπορεί να επηρεάσει άμεσα την οικονομία μιας χώρας, την απασχόληση, το επίπεδο παραγωγής αλλά και την απόδοση φόρων στο κράτος ώστε αυτό να μπορεί να λειτουργεί ομαλά. Όλες αυτές οι σημαντικές αλλαγές που έχουν συντελεστεί τα τελευταία χρόνια στα οικονομικά ζητήματα, έχουν δημιουργήσει νέα χρηματοοικονομικά εργαλεία για την λογιστική απεικόνιση στα οποία πρέπει να προσαρμοστούν οι επιχειρήσεις. Παράλληλα, αυτές οι αλλαγές έχουν ως αποτέλεσμα οι επενδυτές, οι οικονομικοί αναλυτές και οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να ζητούν καλύτερη πληροφόρηση για την εικόνα και την απόδοση των επιχειρήσεων.

Το γεγονός ότι ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε διεθνή κλίμακα και παράλληλα η ανάγκη για συγκρισιμότητα λογιστικών καταστάσεων διεθνώς για παροχή αξιόπιστων συμπερασμάτων, κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος παροχής οικονομικών πληροφοριών προς όφελος των εταιριών αλλά και των επενδυτών. Για αυτό τον λόγο, η Ευρωπαϊκή Ένωση για να καλύψει την ανάγκη να υπάρχουν κοινά πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και να διασφαλίζουν την διαφάνεια, να είναι πλήρως κατανοητά και

να ελέγχονται κατάλληλα αποφάσισε την έκδοση κοινών προτύπων. Επιπλέον, κατέστη μεγαλύτερη η ανάγκη εφαρμογής κοινών προτύπων διότι υπήρχαν πολλοί και διαφορετικοί κανόνες χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που αφορούσαν το κάθε κράτος μέλος. Επίσης ένα θεμελιώδες πρόβλημα ήταν ότι τα περιουσιακά στοιχεία εμφανιζόταν στην αγοραία τους αξία με αποτέλεσμα το εκάστοτε στοιχείο να αποτιμάται στο κόστος κτήσης με αποτέλεσμα να αγνοείται η αλλαγή της αξίας στον ισολογισμό (Butler, 2009).

Ως εκ τούτου, δημιουργήθηκαν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα οποία θεωρούνται το κύριο και πλέον αποδεκτό μέσο της λογιστικής επιστήμης και αποτελούν μια κωδικοποιημένη μορφή λογιστικών πολιτικών και κανόνων που εφαρμόζονται για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων (Whittington,2005).

Το 2005, τα λογιστικά πρότυπα όλων των χωρών μελών της Ε.Ε. αντικαταστάθηκαν από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, τα οποία τέθηκαν σε ισχύ σε όλα τα κράτη-μέλη αλλά και σε άλλες μεγάλες χώρες όπως η Βραζιλία , η Αργεντινή ,η Αυστραλία, η Ρωσία. Οπότε από το συγκεκριμένο έτος όλες οι εταιρίες των χωρών που ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο, έπρεπε να καταρτίζουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα , η εφαρμογή των προτύπων από τόσες χώρες και συνεπώς και από τις επιχειρήσεις τους, να υπάρχει μια ομοιόμορφη λογιστική αντιμετώπιση και να αποφεύγεται η παραπλάνηση για όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Με αυτό τον τρόπο υπήρξε η δυνατότητα να παρέχονται καλύτερες πληροφορίες για τις επιχειρήσεις σε σχέση με την απόδοση τους, την οικονομική τους θέση και τις ταμειακές τους ροές. Ακόμα, ο ευρύς κύκλος των χρηστών μπορούσε να καταλάβει την επιμέλεια και την υπευθυνότητα της Διοίκησης της επιχείρησης, στην διαχείριση των πόρων ώστε οι χρήστες να μπορούν να λάβουν τις καλύτερες δυνατές επενδυτικές αποφάσεις.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθούν όλοι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων οι οποίοι είναι οι εξής (Μπάλλας και Χέβας,2011) :

- Εργαζόμενοι : Ενδιαφέρονται κυρίως για πληροφορίες που έχουν σχέση με την κερδοφορία και αποδοτικότητα της επιχείρησης αλλά και την παροχή ανταγωνιστικών αμοιβών από την οντότητα.
- Επενδυτές : Ενδιαφέρονται για την αποδοτικότητα και το κίνδυνο των επενδύσεων τους και χρειάζονται τις πληροφορίες για να λάβουν τις καλύτερες επενδυτικές αποφάσεις.
- Πιστωτές : Ενδιαφέρονται για την ικανότητα της οντότητας να είναι επικερδής ώστε η οντότητα να τηρεί της υποχρεώσεις της και να είναι συνεπής στις δανειακές πληρωμές της.
- Κυβερνήσεις : Ενδιαφέρονται για τις δραστηριότητες της επιχείρησης και την τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων της.
- Κοινό : Ενδιαφέρεται κυρίως για τις δραστηριότητες της επιχείρησης και τις τελευταίες εξελίξεις στην πορεία της οντότητας.

Για την δημιουργία και κατάρτιση των συγκεκριμένων λογιστικών προτύπων συνεργάστηκαν αρκετοί φορείς οι οποίοι είναι : Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.), το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.), Η Επιτροπή Διερμηνειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (I.F.R.I.C.) και το Συμβουλευτικό Σώμα Προτύπων (S.A.C.).

- Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB): Συστάθηκε το 1973 και στην οποία συμμετείχαν οι χώρες : Γαλλία, Γερμανία, Μεξικό ,Καναδάς, Αυστραλία, Ιαπωνία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Η.Π.Α. και η Ολλανδία. Σκοπός της επιτροπής ήταν η δημιουργία λογιστικών προτύπων τα οποία να ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Από το 2001 η επιτροπή ανασυστάθηκε και λειτουργεί πλέον ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός.
- Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB): Ο σκοπός του συγκεκριμένου οργανισμού είναι η δημιουργία λογιστικών προτύπων και η ανάπτυξη των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.
- Η Επιτροπή Διερμηνειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRIC) : Ο στόχος της επιτροπής είναι να ερμηνεύει την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. και να παρέχει οδηγίες με οικονομικά ζητήματα, να αποδίδει σύμφωνα με το στόχο του ιδρύματος Διεθνών

Λογιστικών Προτύπων και να δημοσιεύει σχόλια που γίνονται εντός μιας περιόδου.

- Το Συμβουλευτικό Σώμα Προτύπων (SAC) : Στόχος του συμβουλευτικού σώματος είναι να δίνει συμβουλές και να ενημερώνει το ίδρυμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για απόψεις οργανώσεων και ατόμων σε σημαντικά πρότυπα.

1.2 Σκοπός της Εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων που αφορούν τα χρηματοοικονομικά μέσα. Να γίνει ανάλυση του Δ.Λ.Π. 32, του Δ.Λ.Π. 39 και του Δ.Π.Χ.Α. 7. Επίσης να τονιστεί η σημαντικότητα των χρηματοοικονομικών μέσων αλλά και ο ρόλος που διαδραματίζουν στον σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο καθώς και η σημασία που έχει η αποτίμηση των μέσων να πραγματοποιείται με την μέθοδο της εύλογης αξίας. Στα πλαίσια του συγκεκριμένου στόχου πραγματοποιείται εμπειρική έρευνα η οποία έχει ως ερώτημα κατά πόσο επηρεάζονται οι επενδυτικές αποφάσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα των τραπεζών που αποτιμούνται στην εύλογη αξία.

1.3 Δομή της εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο τίθενται εισαγωγικά το ζήτημα της εργασίας, γίνεται μια αναφορά στα χρηματοοικονομικά μέσα και στο πόσο σημαντικά θεωρούνται για τις επιχειρήσεις αλλά και η ανάγκη για την υιοθέτηση κοινών προτύπων ώστε να αυξηθεί η συνάφεια και συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων για την λήψη καλύτερων επενδυτικών αποφάσεων. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται άρθρα και έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί για τα χρηματοοικονομικά μέσα αλλά και την σημαντικότητα τους καθώς και την αποτίμηση τους στην εύλογη αξία.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 32 και 39 καθώς και το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

7. Αναφέρεται και αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο καθώς και οι κανόνες που διέπουν τα εν λόγω πρότυπα. Στο τέταρτο κεφάλαιο πραγματοποιείται εμπειρική έρευνα με στόχο να καταδείξει κατά πόσο επηρεάζονται οι επενδυτικές αποφάσεις από την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία. Στο πέμπτο κεφάλαιο καταγράφονται και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα τις έρευνας, αναφέρονται οι περιορισμοί και προτείνονται περιπτώσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Στη σημερινή εποχή η εταιρική δραστηριότητα αποτελεί σημαντικό κομμάτι της κοινωνίας. Η παγκοσμιοποίηση των επιχειρήσεων και η διεθνοποίηση των οικονομικών συναλλαγών έχει κάνει πιο δύσκολο το έργο των οικονομικών οντοτήτων όσον αφορά την λήψη αποφάσεων. Τα τελευταία χρόνια σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικά μέσα για εμπορικούς, επενδυτικούς και χρηματοοικονομικούς σκοπούς.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα παρουσιάζονται από το Δ.Λ.Π.32 ως υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια και των συνθηκών υπό τις οποίες τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις πρέπει να συμψηφίζονται. Βέβαια υπάρχουν αρκετά προβλήματα όσον αφορά την σωστή εκτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία έχουν θίξει αρκετοί οικονομολόγοι και αναλυτές με δημοσιοποιήσεις άρθρων, διεξαγωγές ερευνών και έκδοση βιβλίων όσον αφορά την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων αλλά και την μέθοδο αποτίμησης των μέσων.

2.2 Μελέτες για τα χρηματοοικονομικά μέσα

Ο Rapp (2009) αναφέρει ένα πρόβλημα, πιστεύει πως στην ελεύθερη οικονομία της αγοράς στην οποία η τιμή ενός περιουσιακού στοιχείου καθορίζεται από το "give and take" μεταξύ αγοραστή και πωλητή. Ο ένας αναζητά την χαμηλότερη τιμή και ο άλλος επιδιώκει την υψηλότερη δυνατή. Σύμφωνα με την κλασσική οικονομία η τιμή είναι σωστή διότι καθορίζεται από έναν ορθολογικό αγοραστή και έναν λογικό πωλητή. Στη συνέχεια ο Rapp παρατηρεί ότι αυτό το σύστημα ξεφεύγει και ότι η

σωστή τιμολόγηση των στοιχείων εξαφανίζεται. Αυτό συμβαίνει διότι όλο και περισσότεροι επενδυτές αγοράζουν ώστε να έχουν άμεσο κέρδος.

Ο Munk (2013) αναφέρει ότι για τους πιθανούς επενδυτές είναι πολύ σημαντικά τα χαρακτηριστικά ενός χρηματοοικονομικού μέσου αλλά και η απόδοση και η οικονομική θέση της οντότητας που τα έχει υπό την κατοχή της. Χαρακτηριστικά ενός χρηματοοικονομικού μέσου είναι η τρέχουσα τιμή αλλά και οι πληρωμές που μπορεί να αποφέρει στο μέλλον το στοιχείο αυτό. Ωστόσο, δεν μπορεί να καθοριστεί ακριβώς η μελλοντική τιμή ενός στοιχείου επειδή εξαρτάται άμεσα και από την μελλοντική ευημερία της εταιρείας που το κατέχει.

Σε άρθρο τους οι Korolyi και Stulz (2003) αναρωτιούνται κατά πόσο οι διεθνείς παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τις τιμές των χρηματοοικονομικών στοιχείων, αλλά και για ποιο λόγο υπάρχει μεγαλύτερη επίδραση στις τιμές των στοιχείων τοπικά ενώ οι ροές των μετοχών και οι συσχετισμοί μεταξύ των χωρών αυξάνουν τις παγκόσμιες επιρροές στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων. Καταλήγουν στο συμπέρασμα πως αυτό συμβαίνει διότι υπάρχει παράλειψη των συναλλαγματικών ισοτιμιών αλλά και πως η επιστροφή ξένων περιουσιακών στοιχείων δεν συνδέεται άμεσα με το χαρτοφυλάκιο της εγχώριας αγοράς.

Η σωστή και πλήρης καταχώρηση των χρηματοοικονομικών μέσων συνδέεται άμεσα με την ευστάθεια των επιχειρήσεων όσο και της συνολικής οικονομίας. Η σωστή αποτίμηση τους αποτελεί θέμα μείζονος σημασίας για τις επιχειρήσεις αλλά και για το επενδυτικό κοινό. Αρχικά, η λογιστική των χρηματοοικονομικών μέσων είχε επικεντρωθεί στην διατήρηση του αρχικού κόστους κτήσης των χρηματοοικονομικών μέσων κατά την σύνταξη του ισολογισμού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολλές επιχειρήσεις να μην αναφέρουν ζημίες κτήσης που προέκυπταν από τις αλλαγές στις τιμές των μέσων. Σε αυτό το πρόβλημα ήρθε να δώσει λύση η μέθοδος αποτίμησης με την εύλογη αξία. Ο ρόλος της εύλογης αξίας στην αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων παίζει σημαντικό ρόλο και αποτελεί συχνά αντικείμενο διαμάχης μεταξύ των υποστηρικτών της αλλά και σε αυτών που τίθενται ενάντια. Ως εύλογη αξία, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39 ορίζεται η τιμή που θα λάμβανε κάποιος για την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή η τιμή που θα κατέβαλε για τον διακανονισμό μιας υποχρέωσης σε μια συναλλαγή μεταξύ δύο μερών κατά την ημερομηνία αποτίμησης.

Ο Schmidt (2009) αναφέρει πως σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α. η εύλογη αξία ορίζεται ως η τιμή συναλλαγής. Σε ατελείς αγορές, οι οριακές τιμές αγοραστή και πωλητή διαφέρουν. Η τιμή συναλλαγής είναι ένα ποσό που κυμαίνεται ανάμεσα σε αυτές τις τιμές. Η τιμή της εύλογης αξίας αναφέρεται στην οριακή τιμή του δυνητικού αγοραστή. Αυτό βέβαια αναιρεί την έννοια των δύο ορθολογικών ενεργούντων μερών και δεν μπορεί να ορισθεί ακριβώς έτσι, διότι και τα δύο μέλη έχουν ως σκοπό το μέγιστο κέρδος. Καταλήγει στο συμπέρασμα πως η αξία κάθε στοιχείου είναι συγκεκριμένη για κάθε μέρος ανάλογα με τις επενδυτικές ευκαιρίες και τις προτιμήσεις. Υπάρχει πάντα μια δίκαιη αξία συναλλαγής, ωστόσο η οικονομική οντότητα που κατέχει το στοιχείο μπορεί να αγνοεί την ακριβή αξία του. Οπότε είναι δύσκολο να εφαρμοστεί επακριβώς η έννοια της εύλογης αξίας.

Πολλά ερωτήματα εγείρονται όσον αφορά την εύλογη αξία σε σχέση με τους στόχους των οικονομικών καταστάσεων, δηλαδή την ενημέρωση των χρηστών ώστε να μπορέσουν να αξιολογήσουν σωστά τα ποσά αλλά και την επιμέλεια παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων ώστε να αυξηθεί η απόδοση της αποτελεσματικότητας. Κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι πληροφορίες των μέσων που είχαν αποτιμηθεί στην εύλογη αξία μειώθηκαν αρκετά. Οι πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα ποικίλουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των μέσων αλλά και το περιβάλλον που βρίσκονται και δεν επηρεάζονται τόσο από τα χαρακτηριστικά της οικονομικής οντότητας που τα κατέχει. Όταν υπάρχει σταθερότητα στην οικονομία, οι πληροφορίες που παρέχονται είναι πιο αξιόπιστες. Βέβαια σε αντίθετη περίπτωση, που η αγορά περιβάλλεται από φόβο και αβεβαιότητα, οι επενδυτές έχουν την τάση να μην λαμβάνουν υπόψη πλήρως τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων και να μην αξιολογούν σωστά τις πληροφορίες που παρέχονται. Ακόμα είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η ύπαρξη μιας οικονομικής κρίσης σε μια χώρα, μπορεί να επηρεάσει άμεσα την οικονομία άλλων χωρών συνεπώς και τις πληροφορίες που παρέχονται για τα μέσα (Fang et.al,2013). Συμφωνά με τον Ronen (2008) θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα στην εταιρική διακυβέρνηση με στόχο την ευθυγράμμιση των συμφερόντων όλων των εμπλεκόμενων μερών ανάλογα με τα συμφέροντα των επενδυτών. Τα μέτρα που υπολογίζονται ώστε να αποτιμηθεί σωστά αξία των περιουσιακών στοιχείων δεν δίνουν πάντα την απαραίτητη πληροφόρηση για την εύλογη αξία τους, αλλά ούτε και για το μέγεθος των μελλοντικών ταμειακών ροών. Τα αποτελέσματα μπορούν να

γίνονται αξιόπιστα μόνο όταν όλα τα μέρη έχουν τα ίδια κίνητρα και επιζητούν τα ίδια αποτελέσματα. Η αποτύπωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ισολογισμού στην εύλογη αξία επικεντρώνει την προσοχή των εξωτερικών χρηστών και κυρίως των επενδυτών στην αξία των κεφαλαίων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή από τους επενδυτές στον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται τα κεφάλαια, τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων ώστε να διαφυλαχτούν τα συμφέροντα των επενδυτών (Barlev and Haddad,2003).

Ωστόσο, ο Hitz (2007) υποστηρίζει πως μέσω της λογιστικής της εύλογης αξίας μπορεί να υπάρξει διαστρέβλωση των κερδών των επιχειρήσεων. Θεωρεί πως υπάρχουν πολλοί παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τα άμεσα αποτελέσματα των επιχειρήσεων εξαπατώντας κατά κάποιο τρόπο τους εξωτερικούς χρήστες των οικονομικών καταστάσεων και ιδιαίτερα τους επενδυτές. Παρόμοια άποψη έχει και ο Chisnall (2000) σε άρθρο του αναφορικά με την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Υποστηρίζει πως η χρήση της εύλογης αξίας στην περίπτωση που τα χρηματοοικονομικά μέσα δεν διαπραγματεύονται σε μια ενεργό αγορά μπορεί έχουν αποτέλεσμα υποκειμενικό και να μην είναι αξιόπιστο. Αυτό μπορεί να συμβαίνει διότι οι χρήστες δεν θα έχουν την απαραίτητη πληροφόρηση ώστε να αξιολογήσουν σωστά την κατάσταση των μέσων.

Βέβαια, θα πρέπει να αναλύονται πλήρως οι κίνδυνοι που απορρέουν από την αγορά και να κατανοηθεί καλύτερα η αποτίμηση της εύλογης αξίας από όλα τα εμπλεκόμενα μέλη αλλά και να εξηγηθούν εκτενέστερα οι παράγοντες στους οποίους οφείλονται οι διακυμάνσεις της εύλογης αξίας (McDonough and Shakespeare,2015). Την ίδια άποψη ασπάζεται και ο Penman (2008) που τάσσεται υπέρ της λογιστικής της εύλογης αξίας θεωρώντας πως παρέχει καλύτερη πληροφόρηση στο επενδυτικό κοινό και γενικά στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Πιστεύει πως με αυτό τον τρόπο οι επενδυτές μπορούν να αξιολογήσουν πιο ορθά τις συνέπειες των χρηματοοικονομικών και επενδυτικών στρατηγικών των οικονομικών οντοτήτων. Ωστόσο πολλοί ερευνητές, όπως οι Deegan και Unerman (2006) πιστεύουν πως πλέον η λογιστική του κόστους δεν αποτελεί την σωστή μέθοδο αποτίμησης. Θεωρούν πως η συγκεκριμένη μέθοδος δεν σχετίζεται άμεσα με την λήψη αποφάσεων. Επιπλέον, υποστηρίζουν πως υπάρχουν αρκετές αδυναμίες όσον αφορά την αποτίμηση κατά καιρούς πληθωρισμού αλλά και παροχής συγκρίσιμων πληροφοριών για τους χρήστες.

Οι Wilson και Stenson (2008) σε άρθρο τους εστιάζουν πως ρυθμιστικά ζητήματα επηρεάζουν την συμπερίληψη των περιουσιακών στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις. Αναγνωρίζουν ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι πέραν της υποχρεωτικής τήρησης των υποχρεωτικών απαιτήσεων που αφορούν την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων. Χαρακτηρίζουν τα περιουσιακά στοιχεία ως πόρους που είναι διαθέσιμοι σε άτομα ή επιχειρήσεις για να εκπληρώνουν τους στόχους τους. Ακόμα σημαντικό ρόλο για τις επιχειρήσεις παίζει και η αποτελεσματική διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων λόγω των χαρακτηριστικών τους αλλά και η σωστή αποτίμηση τους ώστε να καλυφθεί η ανάγκη για την αποτελεσματική λειτουργία των οργανισμών.

Το 2008 συζητήθηκε έντονα η σημασία της λογιστικής αποτίμησης της εύλογης αξίας. Η επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εξέτασε κατά πόσο η λογιστική της εύλογης αξίας ήταν υπεύθυνη για την συντριβή της αγοράς. Η επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα πως η λογιστική της εύλογης αξίας απαιτεί βελτιώσεις αλλά και καλύτερη πληροφόρηση των μελών.

Σε άρθρο του το 2015, ο Nobes σχολιάζει την επιβολή και την χρήση της εύλογης αξίας από τα Δ.Π.Χ.Α και ιδιαίτερα από την Ε.Ε. Πιστεύει πως η εύλογη αξία είναι ουσιαστικά μια τιμή εξόδου. Είναι μια τιμή πώλησης για την αγορά αλλά σε αυτή, πολλές φορές δεν υπολογίζεται το κόστος πώλησης. Αρκετές φορές χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό του κόστους ενός στοιχείου χωρίς ωστόσο να υπάρχει κάποια εναλλακτική λύση. Τα πρότυπα δεν έχουν μια βάση αποτίμησης για την εύλογη αξία σε σχέση με σημαντικά περιουσιακά στοιχεία σε αντίθεση με παλαιότερα πρότυπα που υπήρχαν επεκτάσεις της εύλογης αξίας σε ορισμένες περιπτώσεις. Καταλήγει στο συμπέρασμα πως η εκτεταμένη χρήση της εύλογης αξίας αποτελεί ένα μύθο και ότι κακώς η Ε.Ε. υποστηρίζει αρκετά την υιοθέτηση των προτύπων και ότι οι επιπτώσεις από την εκτεταμένη χρήση της εύλογης αξίας είναι θετικές για τα κράτη μέλη. Οι Lu και Mande (2014) διεξήγαγαν έρευνα όσον αφορά τις τράπεζες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Οι εταιρίες αυτές παρείχαν πληροφορίες για την εύλογη αξία ανά κατηγορία των χρηματοοικονομικών μέσων σε κάθε επίπεδο της ιεραρχίας της εύλογης αξίας. Η συγκεκριμένη μελέτη εξέτασε κατά πόσο η αύξηση της ακρίβειας στις γνωστοποιήσεις αύξησε την συνάφεια των εύλογων αξιών για τους επενδυτές. Το αποτέλεσμα της έρευνας έδειξε πως ύστερα από την βελτίωση των γνωστοποιήσεων, τα περισσότερα χρηματοοικονομικά μέσα

αποτιμώνται δίκαια από τις τράπεζες. Η αυξημένη κατανομή των γνωστοποιήσεων της εύλογης αξίας ωφελεί σημαντικά τους επενδυτές αλλά και τις κεφαλαιαγορές.

Τα τελευταία χρόνια κάθε οικονομικός και κοινωνικοοικονομικός δείκτης έχει επιδεινωθεί σημαντικά. Η πραγματική οικονομία έχει μολυνθεί βαθιά από την σημαντικότερη οικονομική κρίση που μαστίζει την οικονομία τις τελευταίες δεκαετίες.

Ο McSweeney (2009) προσπαθεί να απαντήσει ίσως στο σημαντικότερο ερώτημα των τελευταίων χρόνων που ταλανίζει τους οικονομολόγους σε όλο τον κόσμο. Τι πραγματικά προκάλεσε την οικονομική κρίση; Πως επηρέασαν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αυτή την ύφεση και κατά πόσο οφείλεται η λογιστική αποτίμηση τους, ακόμα κατά πόσο οφείλεται η ίδια η λογιστική για την τωρινή κατάσταση της οικονομίας. Καταλήγει στο συμπέρασμα πως η εκτεταμένη ανεπάρκεια της χρηματιστηριακής αγοράς οφείλεται στην λογιστική. Η λογιστική δεν ήταν πάντα μια αθώα δραστηριότητα, ενίσχυσε την ψευδαίσθηση της συνεχιζόμενης ανάπτυξης και συνέβαλε πλήρως στην κερδοσκοπία με την εισαγωγή εκροών των χρηματοοικονομικών στοιχείων στους ισολογισμούς των οικονομικών οντοτήτων. Σε αυτό οφείλεται και η μη σωστή αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων από τους οργανισμούς αλλά και μη παροχή όλων των απαραίτητων πληροφοριών προς όλους τους εμπλεκόμενους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να υπάρχει υπερβολική αισιοδοξία στα αποτελέσματα που υπήρχαν στους ισολογισμούς των εταιριών. Ακόμα η λογιστική συνέβαλλε στην ευπάθεια των επιχειρήσεων έναντι της ύφεσης, υπερτονίζοντας την κεφαλαιακή επάρκεια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Ο Magnan (2009) αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η λογιστική της εύλογης αξίας επηρεάζει την φύση των οικονομικών, ιδίως για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που επηρεάστηκαν περισσότερο από την οικονομική ύφεση. Εξετάζει τον ρόλο της εύλογης αξίας στον οικονομικό τομέα, τις προκλήσεις που δημιουργούνται από την μέτρηση και αποτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων όσον αφορά την πληροφόρηση αλλά και τον ρόλο που διαδραμάτισε η εύλογη αξία στην οικονομική κρίση. Στο τέλος της ερευνάς του καταλήγει πως δεν μπορεί να υπάρξει ένα οριστικό συμπέρασμα αλλά είναι πολύ πιθανό η εύλογη αξία να συνέβαλλε στην δημιουργία της κρίσης. Ακόμα απαιτείται η πλήρης εξειδίκευση των λογιστών ώστε να αποτιμούν σωστά τα χρηματοοικονομικά μέσα. Πολλοί ακαδημαϊκοί ωστόσο

υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει εναλλακτικό μοντέλο μέτρησης που να είναι αξιόπιστο (Barth, 2007). Σε άλλο άρθρο ο Magnan μαζί με τον Cormier (2005) πιστεύουν πως η λογιστική της εύλογης αξίας αποτελεί μέρος μιας συνεχιζόμενης τάσης που απομακρύνεται από την κλασσική λογιστική και έχει κατεύθυνση προς την εκτίμηση των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών και την ενσωμάτωση τους από τις οικονομικές οντότητες. Η σημερινή κρίση αποτελεί την πρώτη σοβαρή πρόκληση αυτής της τάσης και θα πρέπει να διεξαχθούν αρκετές έρευνες ώστε να αξιολογήσουμε καλύτερα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της εύλογης αξίας.

2.3 Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας από όλα τα παραπάνω και με βάση τα βιβλία και τα άρθρα που έχουν γραφτεί, αλλά και με τις διάφορες έρευνες που έχουν διεξαχθεί κατά καιρούς όσον αφορά την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η εφαρμογή της εύλογης αξίας έχει αρκετούς υποστηρικτές αλλά και αρκετούς εχθρούς που τάσσονται κατά. Βέβαια, οι περισσότεροι θεωρούν πως με την μέθοδο της εύλογης αξίας μπορούν να αποτιμηθούν πιο σωστά και πιο δίκαια τα μέσα παρά με την μέθοδο του κόστους. Η σωστή αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων αποτελούσε πάντα ένα δύσκολο κομμάτι για τις οντότητες. Όμως η εύλογη αξία προσπαθεί να δώσει λύση σε αυτό το πρόβλημα για τις επιχειρήσεις αλλά και όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Στο συμπέρασμα που καταλήγουν οι περισσότεροι αναλυτές ωστόσο είναι πως να μην η εύλογη αξία θεωρείται η πιο αξιόπιστη μέθοδος, δεν παύει όμως να χρειάζεται περισσότερες βελτιώσεις στην αποτίμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αλλά και στις πληροφορίες που παρέχει στους επενδυτές. Τέλος, θα πρέπει να γίνει ακόμα μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να απεικονίζονται τα μέσα στην σωστή και δίκαιη τιμή τους λαμβάνοντας υπόψη όλους τόσο τους κινδύνους της αγοράς όσο και το περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται τα μέσα αλλά και την κατάσταση της οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ-ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Εισαγωγή στο Θεσμικό Πλαίσιο

Λόγω της συνεχής εξέλιξης των επιχειρήσεων και την παγκοσμιοποίησης των οντοτήτων χρειάστηκε να δημιουργηθούν κοινά πρότυπα που θα τα διέπουν κοινές αρχές και κανόνες, ουσιαστικά να υπάρχει μια κοινή γλώσσα λογιστικής για όλες τις οντότητες. Για την παροχή καλύτερων και πιο αξιόπιστων πληροφοριών στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων δημιουργήθηκαν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα πρότυπα που αφορούν τα χρηματοοικονομικά μέσα. Στην αρχή γίνεται η παρουσίαση του ΔΛΠ 32 : Παρουσίαση Χρηματοοικονομικών Μέσων όπου χωρίζονται σε κατηγορίες βάσει των οποίων παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων και στη συνέχεια η αποτίμηση τους. Στην συνέχεια γίνεται μια αναλυτική παρουσίαση του ΔΛΠ 39 : Αναγνώριση και Επιμέτρηση Χρηματοοικονομικών Μέσων. Το συγκεκριμένο ΔΛΠ ασχολείται κυρίως με τις μεθόδους αποτίμησης των στοιχείων. Στο τέλος γίνεται αναφορά στο ΔΠΧΑ 7 : Γνωστοποιήσεις Χρηματοοικονομικών Μέσων που αναφέρει τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνουν στις οικονομικές καταστάσεις που είναι υποχρεωμένη να κάνει η οικονομική οντότητα.

3.2 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32 : Παρουσίαση Χρηματοοικονομικών Μέσων

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται πλήρη ανάλυση του Δ.Λ.Π. 32 και περιλαμβάνει τον σκοπό, το πεδίο εφαρμογής ,τις βασικές έννοιες και τις αρχές που διέπουν το συγκεκριμένο πρότυπο.

Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 32

Βασικός σκοπός του ΔΛΠ 32 είναι ο καθορισμός των αρχών που διέπουν την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων ως υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια αλλά και τον συμψηφισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Το παρόν πρότυπο εφαρμόζεται κυρίως για την κατάταξη των χρηματοοικονομικών από την προοπτική του εκδότη ως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικούς τίτλους αλλά και την κατάταξη των σχετικών τόκων , μερισμάτων ζημιών και κερδών, καθώς και τις συνθήκες συμψηφισμού των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (ΔΛΠ 32,παρ2).

Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα πως οι αρχές του ΔΛΠ 32 συμπληρώνουν τις αρχές αναγνώρισης και αποτίμησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που διέπουν το ΔΛΠ 39 και τις σχετικές γνωστοποιήσεις που προβλέπει το ΔΠΧΑ 7(ΔΛΠ 32,παρ 3).

Το παρόν πρότυπο έχει γενική εφαρμογή σε όλες τις οικονομικές οντότητες και σε όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από μερικές εξαιρέσεις (ΔΛΠ 32 παρ 4) :

- Οι συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες , συγγενείς εταιρίες αλλά και κοινοπραξίες. Ο λογιστικός χειρισμός τους γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 10 (Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις), το ΔΛΠ 27 (Ατομικές

Οικονομικές Καταστάσεις) και το ΔΛΠ 28 (Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες).

- Δικαιώματα και δεσμεύσεις εργοδοτών που προκύπτουν από προγράμματα παροχών προς εργαζομένους. Ο λογιστικός χειρισμός γίνεται με το ΔΛΠ 19 (Παροχές προς Εργαζομένους).
- Συμβάσεις για ενδεχόμενη αντιπαροχή σε μια συνένωση επιχειρήσεων (ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων). Η εξαίρεση αυτή αφορά μόνον τον αποκτώντα.
- Ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται στο ΔΠΧΑ 4 (Ασφαλιστήρια Συμβόλαια). Το παρόν πρότυπο μπορεί να εφαρμοστεί σε παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε ασφαλιστήρια συμβόλαια αν το ΔΛΠ 39 απαιτεί η οικονομική οντότητα να τα λογιστικοποιεί.
- Χρηματοοικονομικά μέσα, συμβάσεις και δεσμεύσεις σύμφωνα με συναλλαγές πληρωμής που βασίζονται στην αξία των μετοχών. Ο λογιστικός τους χειρισμός γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2 (Παροχές που εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών).
- Το παρόν πρότυπο εφαρμόζεται και στις συμβάσεις αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων με την μορφή συμβολαίου. Ωστόσο εξαιρούνται συμβάσεις που συνάφθηκαν και συνεχίζουν να κατέχονται για την παραλαβή ή την παράδοση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου σύμφωνα με τις αναμενόμενες απαιτήσεις της οικονομικής οντότητας για αγορά, πώληση ή χρήση.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους μια σύμβαση αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων μπορεί να διακανονιστεί συμψηφιστικά ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή να γίνει ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων. Οι τρόποι που περιλαμβάνονται είναι οι εξής:

- Όταν οι όροι της σύμβασης επιτρέπουν σε οποιοδήποτε από τα δύο μέρη να διακανονίσει συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων.

- Όταν η δυνατότητα συμψηφιστικού διακανονισμού τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων δεν αναφέρεται ρητά στους όρους σύμβασης, αλλά η οικονομική οντότητα έχει την δυνατότητα να διακανονίζει παρόμοιες συμβάσεις συμψηφιστικά.
- Όταν μια οικονομική οντότητα για παρόμοιες συμβάσεις συνηθίζει να παραλαμβάνει το υποκείμενο και να το πωλεί σε μικρό χρονικό διάστημα από την παράδοση με κύριο σκοπό το κέρδος από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις της τιμής.
- Όταν το αντικείμενο της σύμβασης μπορεί να μετατραπεί άμεσα σε μετρητά.

Ορισμοί και Βασικές Έννοιες

Οι ακόλουθοι όροι χρησιμοποιούνται στο ΔΛΠ 32 με τις έννοιές που καθορίζονται :

Χρηματοοικονομικό μέσο

Χρηματοοικονομικό μέσο είναι η κάθε σύμβαση που δημιουργεί ταυτόχρονα ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο για μια οικονομική οντότητα και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση ή έναν συμμετοχικό τίτλο για μια άλλη οικονομική οντότητα.

Ως χρηματοοικονομικά μέσα που δημιουργούν ένα περιουσιακό στοιχείο είναι τα εξής:

- a) Ταμιακά διαθέσιμα.
- b) Συμμετοχικός τίτλος άλλης οικονομικής οντότητας.
- c) Συμβατικό δικαίωμα για την παραλαβή μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου από μια άλλη οικονομική οντότητα ή για την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με μια άλλη οικονομική οντότητα υπό όρους δυνητικά ευνοϊκούς για την οικονομική οντότητα .
- d) Σύμβαση που δύναται να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της ίδιας της οικονομικής οντότητας και είναι:

- i. Ένα μη παράγωγο για το οποίο η οικονομική οντότητα έχει την υποχρέωση ή μπορεί να έχει την υποχρέωση να λάβει μεταβλητή ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας.
- ii. Ένα παράγωγο που θα μπορεί να διακανονιστεί με ένα τρόπο διαφορετικό από την ανταλλαγή ενός συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, έναντι συγκεκριμένου αριθμού ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας. Για το σκοπό αυτό οι ίδιοι συμμετοχικοί τίτλοι δεν περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά μέσα με δικαίωμα αποπληρωμής που κατατάσσονται ως συμμετοχικοί τίτλοι.

Χρηματοοικονομική υποχρέωση

Χρηματοοικονομική υποχρέωση είναι η κάθε υποχρέωση η οποία μπορεί να αφορά την παράδοση μετρητών ή την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αλλά και υποχρεώσεων με μία άλλη οικονομική οντότητα. Ακόμα μια χρηματοοικονομική υποχρέωση μπορεί να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους όπως είναι ένα παράγωγο το οποίο θα έχει την δυνατότητα να διακανονιστεί με διαφορετικό τρόπο από την ανταλλαγή μετρητών ή ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έναντι ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οντότητας. Επίσης, ένα μη παράγωγο στοιχείο για το οποίο η οικονομική οντότητα έχει την υποχρέωση να παραδώσει μια ποσότητα των ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οντότητας.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονιστεί ότι η διαφοροποίηση μεταξύ μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και της καθαρής θέσης εξαρτάται αν η οικονομική οντότητα έχει την υποχρέωση να παραδώσει μετρητά ή κάποιο άλλο περιουσιακό στοιχείο.

Συμμετοχικός τίτλος

Συμμετοχικός τίτλος είναι η κάθε σύμβαση που αποδεικνύει ένα δικαίωμα στο υπόλοιπο που απομένει εάν από τα περιουσιακά στοιχεία μιας οικονομικής οντότητας αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις της συγκεκριμένης οντότητας.

Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο

Με τον όρο χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία νοούνται τα απλά χρηματοοικονομικά στοιχεία όπως είναι οι εισπρακτέες και πληρωτέες απαιτήσεις, οι μετοχές και τα δικαιώματα αγοράς μετοχών, οι επιταγές, οι χρηματοδοτικές μισθώσεις, οι λοιποί συμμετοχικοί τίτλοι, τα δάνεια, τα γραμμάτια και τα ομόλογα (εταιρικά και κρατικά). Ωστόσο χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία θεωρούνται και πιο περίπλοκα στοιχεία όπως είναι οι επενδύσεις σε αμοιβαία κεφάλαια, τα παράγωγα και τα σύνθετα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία όπως είναι ένα ομόλογο με ενσωματωμένο παράγωγο.

Για να γίνουν πιο κατανοητά όλα τα παραπάνω θα πρέπει να αναφέρουμε μερικά παραδείγματα. Ένα σύνθετο χρηματοπιστωτικό μέσο όπως είναι ένα μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο, αυτό κατανέμεται σε στοιχεία του ενεργητικού και της υποχρέωσης. Πιο συγκεκριμένα, όταν το μέσο εκδίδεται, το στοιχείο της καθαρής θέσης αποτιμάται ως η διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας του σύνθετου μέσου και της εύλογης αξίας του στοιχείου της υποχρέωσης.

Ομολογιακό Δάνειο

Ομολογιακό δάνειο θεωρείται ένας τρόπος για να υπάρξει άντληση κεφαλαίων από το επενδυτικό κοινό και χρησιμοποιείται κυρίως από τις επιχειρήσεις για να μπορέσουν να χρηματοδοτήσουν μακροχρόνιες επενδύσεις ή να καλύψουν χρηματοοικονομικές ανάγκες (Νεγκάκης,2016).

Ομολογίες

Οι ομολογίες αποτελούν υποδιαιρέσεις του ομολογιακού δανείου και μπορούν να αποκτηθούν από οποιονδήποτε που είναι μέτοχος της εταιρείας ή και από κάποιον που δεν είναι (Νεγκάκης,2016).

Μέσο με δικαίωμα αποπληρωμής

Μέσο με δικαίωμα αποπληρωμής είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο που δίνει στο κάτοχο του το δικαίωμα να επιστρέψει το μέσο στον εκδότη έναντι μετρητών ή ενός άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Υπάρχει και η περίπτωση το μέσο να επιστραφεί στον εκδότη αυτομάτως στην περίπτωση επέλευσης αβέβαιου μελλοντικού συμβάντος. Άλλες περιπτώσεις είναι σε ενδεχόμενο θανάτου ή συνταξιοδότησης του κατόχου του μέσου.

Σύμβαση και συμβατικός

Σύμβαση και συμβατικός είναι όροι που χρησιμοποιούνται στο παρόν πρότυπο και η έννοια τους παραπέμπει σε μια συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών, που έχει οικονομικές συνέπειες τις οποίες τα μέλη έχουν μικρή ή καμία διακριτική ευχέρεια να αποφύγουν. Αυτό συμβαίνει διότι η συμφωνία είναι συνήθως εκτελεστέα κατά τον νόμο. Οι συμβάσεις και συνεπώς τα χρηματοοικονομικά μέσα, μπορούν να λάβουν ποικίλες μορφές και δεν απαιτείται να είναι γραπτές.

Οικονομική οντότητα

Στο παρόν πρότυπο η έννοια οικονομική οντότητα περιλαμβάνει φυσικά πρόσωπα, προσωπικές εταιρίες, νομικά πρόσωπα και κρατικούς οργανισμούς.

Εύλογη αξία

Η εύλογη αξία είναι η τιμή με την οποία ένα περιουσιακό στοιχείο μπορεί να ανταλλαγεί ή μια υποχρέωση να διακανονισθεί μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με την θέληση τους και έχουν πλήρη γνώση των συνθηκών της αγοράς, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που διεξάγεται σε καθαρά εμπορική βάση. Ο συγκεκριμένος ορισμός καθορίζει ότι η εύλογη αξία προκύπτει με βάση την αξία πώλησης ενός περιουσιακού στοιχείου. Ακόμα, η αξία καθορίζεται με βάση στοιχεία της αγοράς αλλά και το πότε αποτιμάται η εύλογη αξία. Η συναλλαγή που πραγματοποιείται μεταξύ των δύο μερών θεωρείται ότι γίνεται στην κύρια αγορά και στην περίπτωση που δεν υπάρχει κύρια αγορά στην πλέον συμφέρουσα αγορά. Τέλος ως κύρια αγορά θεωρείται η αγορά στην οποία η οικονομική οντότητα θα προέβαινε σε συναλλαγή για ένα στοιχείο(Νεγκάκης,2015).

Διαφορές Χρηματοοικονομικών Υποχρεώσεων και Συμμετοχικών Τίτλων

Τα χρηματοοικονομικά μέσα κατατάσσονται κατά την αρχική τους αναγνώριση από την οικονομική οντότητα που τα εκδίδει και εντάσσονται στις υποχρεώσεις ή στα ίδια κεφάλαια σύμφωνα με την οικονομική ουσία που έχουν εκδοθεί. Με αυτό τον τρόπο τα χρηματοοικονομικά μέσα μπορούν να θεωρηθούν ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή συμμετοχικός τίτλος λαμβάνοντας υπόψη την ουσία της σύμβασης και τους αντίστοιχους ορισμούς του προτύπου (ΔΛΠ 32 παρ 15).

Ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να γίνει η διάκριση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των συμμετοχικών τίτλων είναι αν υπάρχει συμβατική δέσμευση από την οικονομική οντότητα. Υπάρχουν πολλές μορφές με τις οποίες μπορεί να γίνει αυτό όπως , στην περίπτωση απόδοσης και παράδοσης στην οικονομική οντότητα που είναι κάτοχος ενός χρηματοοικονομικού μέσου, την παράδοση μετρητών ή ενός άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου ή ακόμα και την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών στοιχείων με όρους δυσμενείς για την συγκεκριμένη οντότητα που εξέδωσε το μέσο (ΔΛΠ 32 παρ 17).

Ένα χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζεται ως συμμετοχικός τίτλος στην περίπτωση που

- δεν προκύπτει κάποια δέσμευση από σύμβαση, ούτε δημιουργεί κάποια υποχρέωση στον εκδότη ώστε να παραδώσει μετρητά ή άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή και την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών στοιχείων (Νεγκάκης,2015).
- Το μέσο μπορεί να διακανονιστεί με τους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους που εξέδωσε η οικονομική οντότητα το συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό μέσο.
- Ένα παράγωγο που μπορεί να διακανονιστεί με την ανταλλαγή μετρητών ή την ανταλλαγή ενός άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.
- Ένα μη παράγωγο το οποίο δεν περιλαμβάνει συμβατική δέσμευση και η οικονομική οντότητα από το οποίο έχει εκδοθεί , δεν έχει καμία υποχρέωση να παραδώσει ποσότητα ίδιων συμμετοχικών τίτλων.

Σύνθετα Χρηματοοικονομικά Μέσα

Η οικονομική οντότητα θα πρέπει να μπορεί να αξιολογεί σωστά ένα χρηματοοικονομικό μέσο διότι αρκετά μέσα εμπεριέχουν στοιχεία που οδηγούν σε υποχρέωση και στοιχεία που οδηγούν σε ίδια κεφάλαια. Τα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα ονομάζονται σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα (ΔΛΠ 32 παρ 28).

Η κατάταξη των συγκεκριμένων μέσων γίνεται κατά την έκδοση τους και δεν μεταβάλλονται κατά την διάρκεια τους, ανεξάρτητα αν το χρηματοοικονομικό μέσο θα μετατραπεί σε συμμετοχικό τίτλο (ΔΛΠ 32 παρ 30). Η οικονομική οντότητα οφείλει να αναγνωρίζει τα μέρη που συγκροτούν ένα χρηματοοικονομικό μέσο το οποίο δημιουργεί μια χρηματοοικονομική υποχρέωση αλλά και παρέχει ένα δικαίωμα προαίρεσης στον κάτοχο του ώστε ο κάτοχος να μπορέσει να το μετατρέψει σε συμμετοχικό τίτλο. Ένα παράδειγμα σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου μπορεί να είναι ένα ομόλογο το οποίο μπορεί να είναι μετατρέψιμο από τον κάτοχο του σε συγκεκριμένο αριθμό κοινών μετοχών για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Το αποτέλεσμα από την έκδοση ενός τέτοιου χρηματοοικονομικού μέσου ουσιαστικά είναι να υπάρξει ταυτόχρονα έκδοση χρεωστικού τίτλου με ρήτρα πρόωρου διακανονισμού και δικαιώματα αγοράς κοινών μετοχών ή να υπάρξει έκδοση χρεωστικού τίτλου με αποσπάσιμα δικαιώματα αγοράς μετοχών. (ΔΛΠ 32 παρ 29).

Είναι σημαντικό να τονιστεί πως η κατάταξη των στοιχείων της υποχρέωσης και των ίδιων κεφαλαίων ενός μετατρέψιμου μέσου, δεν μπορεί να αναθεωρηθεί στην περίπτωση να μεταβληθεί η πιθανότητα άσκησης του δικαιώματος μετατροπής. Αυτό συμβαίνει ακόμα και στην περίπτωση που η άσκηση του δικαιώματος κρίνεται οικονομικά επωφελής για κάποιους κατόχους. Όσον αφορά την λογιστική αξία ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου, η αρχική λογιστική του αξία κατανέμεται στα συνθετικά στοιχεία των ίδιων κεφαλαίων και στις υποχρεώσεις, ενώ η υπολειμματική αξία στο στοιχείο των ίδιων κεφαλαίων αφού αφαιρεθεί η εύλογη αξία του μέσου, ως σύνολο του ποσού όπως έχει προσδιοριστεί στην συγκεκριμένη υποχρέωση. Κατά την αρχική αναγνώριση, το άθροισμα της λογιστικής αξίας που εκχωρείται στα στοιχεία

των ίδιων κεφαλαίων και της υποχρέωσης, είναι ίσο με την εύλογη αξία με την οποία θα μπορούσε το μέσο να εμφανίζεται σαν ένα σύνολο. Επίσης κατά την αρχική αναγνώριση των στοιχείων του μέσου δεν προκύπτει κέρδος ή ζημία. Η λογιστική αξία ενός συμμετοχικού τίτλου μπορεί να προσδιοριστεί με την αφαίρεση της εύλογης αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης από την εύλογη αξία του σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου (ΔΛΠ 32 παρ 32).

Ίδιες Μετοχές

Στην περίπτωση που μια οικονομική οντότητα αποκτήσει ξανά τους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της, τα συγκεκριμένα μέσα αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια και δεν αναγνωρίζονται σαν στοιχείο του ενεργητικού. (ΔΛΠ 32 παρ 33) .Κατά την αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση ίδιων συμμετοχικών τίτλων από την οικονομική οντότητα δεν αναγνωρίζεται κέρδος ή ζημία στα αποτελέσματα. Αυτές οι μετοχές μπορεί να αποκτώνται από την οικονομική οντότητα ή από κάποιο μέλος του ενοποιημένου ομίλου. Ακόμα το ποσό που καταβάλλεται για την απόκτηση ίδιων μετοχών αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια. Η ποσότητα των ίδιων μετοχών που κατέχεται γνωστοποιείται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης ή στις σημειώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 1 (Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων). Ακόμα απαιτείται ξεχωριστή γνωστοποίηση στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα αποκτά ξανά ίδιους συμμετοχικούς τίτλους από συνδεδεμένα μέρη σύμφωνα με το ΔΛΠ 24 (Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών) (ΔΛΠ 32 παρ 33-34).

Τόκοι, Μερίσματα, Ζημίες και Κέρδη Χρηματοοικονομικών Μέσων

Οι τόκοι, τα μερίσματα , τα κέρδη και οι ζημίες που αφορούν ένα χρηματοοικονομικό μέσο το οποίο χαρακτηρίζεται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα. Για να προσδιοριστεί αν οι τόκοι , τα

μερίσματα ,τα κέρδη και οι ζημίες αναγνωριστούν ως έσοδα ή έξοδα, θα πρέπει να γίνει κατάταξη του χρηματοοικονομικού μέσου. Δηλαδή αν το χρηματοπιστωτικό μέσο είναι χρηματοοικονομική υποχρέωση ή συμμετοχικός τίτλος (ΔΛΠ 32 παρ 33).

Οι διανομές προς τους κατόχους ενός συμμετοχικού τίτλου χρεώνονται από την οικονομική οντότητα απευθείας στα ίδια κεφάλαια, αφού πρώτα έχει αφαιρεθεί κάθε σχετικό όφελος φόρου εισοδήματος. Λογιστικά το κόστος διενέργειας της συγκεκριμένης συναλλαγής αντιμετωπίζεται με αφαίρεση από την καθαρή θέση αφού πρώτα έχει απαλειφθεί κάθε φορολογική ωφέλεια (ΔΛΠ 32 παρ 35).

Τα κέρδη και οι ζημίες που έχουν σχέση με αναχρηματοδότηση ή εξόφληση μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα ενώ αντίστοιχα στοιχεία που σχετίζονται με συμμετοχικούς τίτλους αναγνωρίζονται ως μεταβολές στα ίδια κεφάλαια. Κάθε μεταβολή στην εύλογη αξία ενός συμμετοχικού τίτλου δεν μπορεί να αναγνωριστεί στις οικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας (ΔΛΠ 32 παρ 36).

Συνήθως η οικονομική οντότητα επιβαρύνεται με διάφορα κόστη κατά την έκδοση ή απόκτηση ιδίων συμμετοχικών τίτλων. Τα συγκεκριμένα κόστη μπορεί να είναι τα έξοδα καταχώρισης στο μητρώο και άλλες διοικητές αμοιβές, τα ποσά που καταβλήθηκαν σε νομικούς και λογιστές, το κόστος χαρτόσημου και το κόστος εκτυπώσεων. Λογιστικά το κόστος μιας διενέργειας συναλλαγής καθαρής θέσης αντιμετωπίζεται με αφαίρεση από την καθαρή θέση στην έκταση που είναι διαφορεικό το κόστος και αποδίδεται άμεσα στη συναλλαγή καθαρής θέσης, το οποίο θα είχε αποφευχθεί σε διαφορετική περίπτωση. Τέλος το κόστος συναλλαγής που αφορά ίδια κεφάλαια και εγκαταλείπεται αναγνωρίζεται ως έξοδο (ΔΛΠ 32 παρ 37).

Μερίσματα που εντάσσονται στα έξοδα, εμφανίζονται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων μαζί με τόκους επί άλλων υποχρεώσεων ή ως χωριστά στοιχεία. (ΔΛΠ 32 παρ 40). Κέρδη και ζημίες που έχουν σχέση με μεταβολές της λογιστικής αξίας μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, αναγνωρίζονται ως έξοδο ή έσοδο στα αποτελέσματα. Επίσης αναγνωρίζονται και στην περίπτωση που σχετίζονται με μέσο που περιλαμβάνει υπολειμματικό δικαίωμα επί των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας έναντι μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου (ΔΛΠ 32 παρ 41).

Συμψηφισμός Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού

Ένα δικαίωμα συμψηφισμού μπορεί να ασκηθεί μόνο όταν ο οφειλέτης έχει συμβατικό δικαίωμα και μπορεί να εξοφλήσει ή και να απαλείψει ολόκληρο το ποσό στον πιστωτή, συμψηφίζοντας το οφειλόμενο ποσό έναντι απαίτησης του. Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση θα πρέπει να συμψηφίζονται και το ποσό να εμφανίζεται στο ισολογισμό μόνο στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα :

- Έχει νομικό δικαίωμα να συμψηφίσει τα αναγνωσμένα ποσά.
- Προτίθεται να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου ή και να εισπράξει το ποσό της υποχρέωσης ενώ ταυτόχρονα να εξοφλήσει την υποχρέωση (ΔΛΠ 32 παρ 42).

Στις οικονομικές καταστάσεις μπορούν να εμφανίζονται και συμψηφισμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην περίπτωση που αντανακλώνται μελλοντικές ταμειακές ροές που αναμένεται να εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα από διακανονισμό δύο ή περισσότερων χρηματοοικονομικών μέσων (ΔΛΠ 32 παρ 43).

Συμψηφισμός δεν μπορεί να γίνει στην περίπτωση που :

- Χρησιμοποιούνται πολλά χρηματοοικονομικά μέσα για την αποτίμηση των χαρακτηριστικών ενός απλού χρηματοοικονομικού μέσου.
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν ενέχυρο ως εγγύηση για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις χωρίς δικαίωμα αναγωγής.
- Υποχρεώσεις που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα ζημιολόγων γεγονότων που πρόκειται να καλυφθούν από τρίτο.

- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που τίθενται σε παρακαταθήκη από οφειλέτη με σκοπό την απαλλαγή από μια δέσμευση χωρίς τα συγκεκριμένα στοιχεία να έχουν γίνει αποδεκτά από τον πιστωτή για τον διακανονισμό μιας δέσμευσης.
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία που προκύπτουν από χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν την ίδια πρωτογενή έκθεση σε κίνδυνο (ΔΛΠ 32 παρ 49).

Όσον αφορά τον διακανονισμό συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων από την οικονομική οντότητα, αυτός εξαρτάται αρκετές φορές από τις απαιτήσεις των χρηματοοικονομικών αγορών, τις επιχειρηματικές πρακτικές αλλά και άλλες συνθήκες που μπορεί να οδηγήσουν σε περιορισμό της δυνατότητας συμψηφισμού ή ταυτόχρονου διακανονισμού (Νεγκάκης,2015).

Αφού ολοκληρώθηκε η αναφορά στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32 που αφορά την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων, στη συνέχεια γίνεται πλήρης αναφορά στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 που αφορά την αναγνώριση και αποτίμηση των μέσων και τους κανόνες που το διέπουν. Στο τέλος γίνεται και μια σύντομη αναφορά στο ΔΠΧΑ 7 που αφορά τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να κάνουν οι οικονομικές οντότητες όσον αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα.

3.3 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 : Αναγνώριση και Επιμέτρηση Χρηματοοικονομικών Μέσων

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται πλήρης ανάλυση του Δ.Λ.Π. 39 με τον σκοπό το πεδίο εφαρμογής καθώς και οι αρχές που το διέπουν. Επίσης παρουσιάζονται οι κανόνες αναγνώρισης και αποτίμησης για τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 39

Ο σκοπός του συγκεκριμένου προτύπου είναι να καθιερώσει αρχές για την αναγνώριση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων, των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων αλλά και ορισμένων συμβολαίων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων. Οι απαιτήσεις παρουσίασης και οι γνωστοποιήσεις πληροφοριών για τα χρηματοοικονομικά μέσα παρατίθενται από το ΔΛΠ 32 και το ΔΠΧΑ 7 αντίστοιχα (ΔΛΠ 39 παρ 1).

Το παρόν πρότυπο εφαρμόζεται για όλες τις οικονομικές οντότητες και όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα , ωστόσο υπάρχουν και κάποιες εξαιρέσεις .Αυτές είναι οι εξής :

- Είναι οι συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες, σε συγγενείς εταιρίες αλλά και σε κοινοπραξίες οι οποίες λογιστικά αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 27 (Ενοποιημένες και Ιδιαίτερες Οικονομικές Καταστάσεις), το ΔΛΠ 28 (Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις) και το ΔΛΠ 31 (Συμμετοχές σε Κοινοπραξίες).
- Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από μισθώματα. Ο λογιστικός τους χειρισμός γίνεται σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 (Μισθώσεις).
- Τα δικαιώματα και οι δεσμεύσεις των εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζόμενους. Αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το ΔΛΠ 19 (Παροχές σε Εργαζόμενους).
- Τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία έχουν εκδοθεί από την οντότητα και ανταποκρίνονται στον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου όπως αναφέρεται στο ΔΛΠ 32. Περιλαμβάνονται τα δικαιώματα προαίρεσης και τα δικαιώματα αγοράς μετοχών.
- Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από ασφαλιστήρια συμβόλαια ή από μια σύμβαση που περιλαμβάνει ένα χαρακτηριστικό προαιρετικής συμμετοχής. Λογιστικά αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4 (Ασφαλιστήρια συμβόλαια).
- Συμβάσεις οι οποίες αφορούν μελλοντική αγορά ή πώληση μεταξύ ενός αποκτώντος και ενός πωλητού μετόχου σε μια συνένωση επιχειρήσεων σε μια μελλοντική ημερομηνία απόκτησης.

- Χρηματοοικονομικά μέσα , συμβάσεις και υποχρεώσεις που αφορούν συμφωνίες αμοιβών και συμφωνίες παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών. Ο λογιστικός τους χειρισμός γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 2 (Παροχές που εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών).
- Δανειακές δεσμεύσεις εκτός από εκείνων των δεσμεύσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του ΔΛΠ 39.
- Τα δικαιώματα σε πληρωμές για την αποζημίωση της οικονομικής οντότητας για δαπάνες της οντότητας για την τακτοποίηση υποχρεώσεων που έχουν αναγνωριστεί ως προβλέψεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 (Προβλέψεις ,Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Ενδεχόμενα Περιουσιακά στοιχεία) (ΔΛΠ 39 παρ 2).

Θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στις δανειακές δεσμεύσεις και ποιες εφαρμόζονται στο παρόν πρότυπο. Αυτές που έχουν εφαρμογή είναι οι εξής :

- Οι δανειακές δεσμεύσεις, οι οποίες ορίζονται από την οικονομική οντότητα ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.
- Οι δανειακές δεσμεύσεις, οι οποίες δεν μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό μέσο.
- Οι δεσμεύσεις παροχής ενός δανείου με επιτόκια χαμηλότερα από τα επιτόκια της αγοράς (ΔΛΠ 39 παρ 4).

Επίσης το συγκεκριμένο πρότυπο εφαρμόζεται και σε συμβόλαια αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων τα οποία μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή ακόμα και την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων σαν να ήταν τα συμβόλαια χρηματοοικονομικά μέσα. Ωστόσο εξαιρούνται συμβόλαια τα οποία έχουν συναφθεί και κατέχονται για την παραλαβή ή την παράδοση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οικονομικής οντότητας για αγορά, πώληση ή χρήση (ΔΛΠ 39 παρ 5).

Ορισμοί και Βασικές Έννοιες

Οι ορισμοί που χρησιμοποιούνται στο ΔΛΠ 39 όπως είναι το χρηματοοικονομικό μέσο , το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, η χρηματοοικονομική υποχρέωση και ο συμμετοχικός τίτλος έχουν καθοριστεί από το ΔΛΠ 32 και αναφερθεί προηγουμένως στο κεφάλαιο που έχει αναλυθεί το ΔΛΠ 32. Άλλοι ορισμοί που χρησιμοποιούνται στο παρόν πρότυπο είναι οι εξής:

Παράγωγο

Παράγωγο είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή ένα άλλο συμβόλαιο το οποίο εφαρμόζεται στο συγκεκριμένο πρότυπο. Το παράγωγο έχει κάποια χαρακτηριστικά. Αυτά χαρακτηριστικά είναι τα εξής :

- Η αξία του παραγώγου μπορεί να μεταβληθεί ανάλογα με την μεταβολή ενός καθορισμένου επιτοκίου , της τιμής ενός χρηματοοικονομικού μέσου, της τιμής εμπορεύματος, της συναλλαγματικής ισοτιμίας, του δείκτη τιμών ή επιτοκίων, πιστοληπτικής διαβάθμισης ή πιστωτικού δείκτη.
- Το παράγωγο δεν προϋποθέτει αρχικά καθαρή επένδυση ή απαιτεί μια ελάχιστη αρχική επένδυση σε σχέση με άλλες συμβάσεις που έχουν ανάλογη συμπεριφορά στις μεταβολές των συνθηκών της αγοράς.
- Το παράγωγο καθορίζεται σε μια μελλοντική ημερομηνία (ΔΛΠ 39 παρ 9).

Ενσωματωμένο Παράγωγο

Ενσωματωμένο παράγωγο είναι ένα σύνθετο στοιχείο ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου που περιλαμβάνει και ένα μη παράγωγο κύριο συμβόλαιο που αυτό έχει ως αποτέλεσμα ορισμένες από τις ταμειακές ροές του σύνθετου μέσου να κυμαίνονται κατά τρόπο όμοιο με ένα αυτοτελές παράγωγο. Ένα παράγωγο το οποίο συνοδεύει ένα χρηματοοικονομικό μέσο αλλά βάση της σύμβασης μπορεί να μεταβιβαστεί ανεξάρτητα από το μέσο ή μπορεί να έχει διαφορετικό αντισυμβαλλόμενο από το μέσο, δεν θεωρείται ενσωματωμένο παράγωγο αλλά ξεχωριστό χρηματοοικονομικό μέσο (ΔΛΠ 39 παρ 10).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι για τον διαχωρισμό ενός ενσωματωμένου παραγώγου από το κύριο συμβόλαιο και για τον λογιστικό του χειρισμό απαιτείται να πληρούνται κάποιοι όροι οι οποίοι είναι οι εξής :

- Τα οικονομικά χαρακτηριστικά και οι κίνδυνοι του ενσωματωμένου παραγώγου να μην είναι στενά συνδεδεμένα με τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους του κύριου συμβολαίου.
- Ιδιαίτερα χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν τους ίδιους όρους με ένα ενσωματωμένο παράγωγο και πληρούν τον ορισμό του παραγώγου σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.
- Το σύνθετο μέσο δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (ΔΛΠ 39 παρ 11).

Ορισμοί για τις κατηγορίες χρηματοοικονομικών μέσων

Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή χρηματοοικονομική υποχρέωση στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων είναι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση που πληροί τουλάχιστον ένα όρο από τους ακόλουθους:

- Κατατάσσεται ως προοριζόμενο για εμπορική εκμετάλλευση. Μπορεί να θεωρηθεί εμπορική εκμετάλλευση στην περίπτωση που :
 - i. το στοιχείο ή η υποχρέωση αποκτήθηκε ή πραγματοποιήθηκε για σκοπούς πώλησης ή επαναγοράς στο εγγύς μέλλον.
 - ii. Αποτελεί μέρος χαρτοφυλακίου εξατομικευμένων χρηματοοικονομικών μέσων που είχαν κοινή διαχείριση και υπάρχουν τεκμηριωμένες ενδείξεις πρόσφατου σχεδίου.
 - iii. Είναι παράγωγο. Εξαιρείται στην περίπτωση που είναι παράγωγο και είναι συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης.
- Κατά την αρχική αναγνώριση προσδιορίστηκε στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων από την οικονομική οντότητα (ΔΛΠ 39 παρ 9).

Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης

Είναι ένα συμβόλαιο που προβλέπει πληρωμές για την αποζημίωση του κατόχου λόγω κάποιας ζημίας που υπέστη από την ανικανότητα ενός συγκεκριμένου οφειλέτη να καταβάλει πληρωμές σύμφωνα με τους όρους του χρεωστικού τίτλου.

Διαγραφή

Η περίπτωση της διαγραφής αναφέρεται στην αφαίρεση ενός ήδη αναγνωρισμένου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης από τον Ισολογισμό της οικονομικής οντότητας.

Κόστη συναλλαγής

Είναι τα διαφορεικά κόστη που αφορούν άμεσα στην απόκτηση, έκδοση ή την διάθεση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης.

Διαφορικό κόστος

Είναι το κόστος το οποίο η οικονομική οντότητα δεν θα είχε υποστεί αν δεν είχε αποκτήσει , εκδώσει ή διαθέσει το χρηματοοικονομικό μέσο.

Αποσβεσμένο κόστος

Είναι το κόστος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και είναι το ποσό κατά το οποίο αρχικά επιμετρήθηκε το στοιχείο ή η υποχρέωση μετά την αφαίρεση των αποπληρωμών του κεφαλαίου, πλέον ή μείον τη συσσωρευμένη απόσβεση κάθε διαφοράς μεταξύ του αρχικού ποσού και του καταβλητέου ποσού στην λήξη.

Πραγματικό επιτόκιο

Είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί με ακρίβεια μελλοντικές καταβολές τοις μετρητοίς ή εισπράξεις για την διάρκεια της ζωής ενός χρηματοοικονομικού μέσου, αλλά και την λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης.

Η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου

Είναι μια μέθοδος υπολογισμού του αποσβεσμένου κόστους ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης και επιμερισμού των εσόδων ή εξόδων από τόκους κατά την διάρκεια της περιόδου.

Χρηματοοικονομικά Μέσα : Αρχική Αναγνώριση και Παύση Αναγνώρισης του Χρηματοοικονομικού Μέσου

Η οικονομική οντότητα μπορεί να αναγνωρίσει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση στον ισολογισμό της, μόνο στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα είναι ένας από τους συμβαλλόμενους του χρηματοοικονομικού μέσου (ΔΛΠ 39 παρ 14).

Για την αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου αλλά και την παύση αναγνώρισης του μέσου, η οικονομική οντότητα έχει δύο τρόπους που χρησιμοποιεί. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί είναι οι εξής :

- Την λογιστική της ημερομηνίας συναλλαγής. Η ημερομηνία συναλλαγής είναι η ημερομηνία κατά την οποία η οντότητα δεσμεύεται για αγορά ή πώληση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Επιλέγοντας την συγκεκριμένη μέθοδο, η οικονομική οντότητα ουσιαστικά αναγνωρίζει το αποκτώμενο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και την υποχρέωση εξόφλησης κατά την ημερομηνία που γίνεται η συγκεκριμένη εμπορική συναλλαγή. Σε περίπτωση πώλησης του στοιχείου υπάρχει παύση αναγνώρισης από την οντότητα (ΔΛΠ 39 παρ ΟΕ55).
- Την λογιστική της ημερομηνίας διακανονισμού. Η ημερομηνία διακανονισμού είναι η ημερομηνία παράδοσης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Στη συγκεκριμένη μέθοδο, το στοιχείο του ενεργητικού αναγνωρίζεται την ημερομηνία που αποκτάται από την οικονομική οντότητα, ενώ παύση αναγνώρισης του στοιχείου γίνεται την ημερομηνία που το στοιχείο παραδίδεται από την οικονομική οντότητα. Επιλέγοντας την συγκεκριμένη μέθοδο, αν το στοιχείο που έχει ληφθεί τηρείται στο κόστος ή

στο αποσβεσμένο κόστος και υπάρξει μεταβολή στην εύλογη αξία του στοιχείου, δεν αναγνωρίζεται η μεταβολή. Αντιθέτως, αν έχει καταχωρηθεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, η μεταβολή αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα για τα περιουσιακά στοιχεία που τηρούνται στην εύλογη αξία τους και στα ίδια κεφάλαια για στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση.

Επομένως, θα πρέπει η εταιρία να διακρίνει τα στοιχεία που κατέχει, σε στοιχεία που είναι για εμπορική εκμετάλλευση και τα στοιχεία που η αποτίμηση τους γίνεται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Η παύση αναγνώρισης ενός χρηματοοικονομικού μέσου ουσιαστικά αναφέρεται στην διαγραφή του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου από την κατάσταση οικονομικής θέσης της οικονομικής οντότητας. Η επιχείρηση μπορεί να διαγράψει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο στην περίπτωση που :

- Εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του περιουσιακού στοιχείου.
- Αν η οντότητα μεταβιβάσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και η συγκεκριμένη μεταβίβαση πληροί τους όρους διαγραφής (ΔΛΠ 39 παρ 17).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η οικονομική οντότητα μεταβιβάζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο μόνο όταν μεταβιβάζει τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του χρηματοοικονομικού στοιχείου ή διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του στοιχείου αλλά παράλληλα αναλαμβάνει την υποχρέωση για καταβολή ταμιακών ροών σε έναν ή περισσότερους παραλήπτες (ΔΛΠ 39 παρ 18).

Η επιχείρηση αντιμετωπίζει την συναλλαγή ως μεταβίβαση χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου στην περίπτωση που διατηρήσει τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του στοιχείου μόνο όταν πληρούνται οι κάτωθι προϋποθέσεις.

- Να μην υπάρχει κάποια υποχρέωση από την οικονομική οντότητα για καταβολή ποσών στους παραλήπτες εκτός από την περίπτωση που εισπράξει ισότιμα ποσά από το αρχικό περιουσιακό στοιχείο.

- Η οικονομική οντότητα να μην μπορεί να πουλήσει ή να δεσμεύσει το αρχικό περιουσιακό στοιχείο σύμφωνα με τους όρους σύμβασης εκτός από την περίπτωση εγγύησης για την καταβολή ταμιακών ροών στους παρεπόμενους παραλήπτες.
- Η οικονομική οντότητα έχει την υποχρέωση καταβολής κάθε ταμιακής ροής που εισπράττει για λογαριασμό των παρεπόμενων παραληπτών χωρίς να καθυστερεί ουσιαστικά. Επίσης η οντότητα να μην επενδύσει ξανά τις ταμιακές ροές εκτός από επενδύσεις σε μετρητά ή ταμιακά ισοδύναμα κατά την διάρκεια της σύντομης περιόδου του διακανονισμού (ΔΛΠ 39 παρ 19).

Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι όταν η οικονομική οντότητα μεταβιβάζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θα πρέπει να αξιολογεί σωστά τον βαθμό διατήρησης του κινδύνου αλλά και των ωφελειών από τη κυριότητα του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου (ΔΛΠ 39 παρ 20) (Grant Thornton,2009).

Για να κατανοηθεί καλύτερα η παραπάνω παράγραφος οφείλουμε να αναλύσουμε πιο διεξοδικά τα παραπάνω. Ουσιαστικά αν η επιχείρηση μεταβιβάσει όλους τους κινδύνους αλλά και όλα τα οφέλη από το χρηματοοικονομικό στοιχείο οφείλει να διαγράψει το συγκεκριμένο στοιχείο. Στην περίπτωση που η επιχείρηση διατηρήσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη από το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο οφείλει να συνεχίσει να το αναγνωρίζει. Τέλος στη περίπτωση που η οικονομική οντότητα διατηρεί τον έλεγχο του στοιχείου και δεν το έχει μεταβιβάσει αλλά ούτε το έχει διατηρήσει, θα πρέπει να το αναγνωρίζει στο βαθμό που κατέχει το στοιχείο. Σε αντίθετη περίπτωση θα πρέπει να διαγράψει το χρηματοοικονομικό στοιχείο και να αναγνωρίσει όλα τα διακεκριμένα δικαιώματα και τις δεσμεύσεις που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της μεταβίβασης. Το κύριο σημείο ουσιαστικά είναι να κατανοηθεί πλήρως αν η οντότητα έχει μεταβιβάσει ή όχι τους κινδύνους από το στοιχείο. Τις περισσότερες φορές είναι ξεκάθαρο και δεν χρειάζεται να γίνουν υπολογισμοί αν η οντότητα έχει διατηρήσει ή όχι τον έλεγχο.

Πρέπει να γίνει σαφές ωστόσο ότι ένα περιουσιακό στοιχείο που έχει μεταβιβαστεί και συνεχίζει να αναγνωρίζεται από την οικονομική οντότητα, δεν μπορεί να συμψηφιστεί με την συνδεδεμένη υποχρέωση. Η απαγόρευση του συμψηφισμού ισχύει και για έσοδα που μπορεί να προκύψουν από το

μεταβιβαζόμενο περιουσιακό στοιχείο και με τα έξοδα που γίνονται από τη συνδεδεμένη υποχρέωση (ΔΛΠ 39 παρ 36).

Παύση Αναγνώρισης μιας Χρηματοοικονομικής Υποχρέωσης

Η οικονομική οντότητα μπορεί να διαγράψει μια χρηματοοικονομική υποχρέωση από την Κατάσταση Οικονομικής Θέσης στην περίπτωση που η συγκεκριμένη υποχρέωση εξοφλείται. Όταν η δέσμευση που υπάρχει στο συμβόλαιο εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή εκπνέει (ΔΛΠ 39 παρ 39).

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση εξοφλείται όταν ο οφειλέτης απαλλάσσεται τελείως από την συγκεκριμένη δέσμευση εξοφλώντας τον πιστωτή με διάφορα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή μετρητά (ΔΛΠ 39 παρ ΟΕ57). Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση που εξοφλείται ή μεταβιβάζεται σε ένα άλλο μέρος και η διαφορά που προκύπτει θα πρέπει να καταχωρείται και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39 παρ 41). Επίσης, ο λογιστικός χειρισμός που προκύπτει από μια ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων μεταξύ του οφειλέτη και του δανειστή με ουσιαστικά διαφορετικούς όρους μπορεί να αντιμετωπιστεί ως εξόφληση της αρχικής χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης. Ακόμα και στην περίπτωση που υπάρχει αλλαγή στους όρους της υποχρέωσης, ο λογιστικός χειρισμός θα παραμείνει ο ίδιος (ΔΛΠ 39 παρ 40).

Παύση Αναγνώρισης ενός Μέρους του Χρηματοοικονομικού Μέσου

Στην περίπτωση που μια επιχείρηση κατέχει ένα περιουσιακό στοιχείο και μεταβιβάσει ένα μέρος του στοιχείου και το μεταβιβαζόμενο μέρος πληροί τις προϋποθέσεις για ολοκληρωτική παύση, τότε η λογιστική αξία του μεγαλύτερου μέρους του χρηματοοικονομικού στοιχείου θα κατανεμηθεί μεταξύ του μέρους που συνεχίζει να αναγνωρίζεται και του και του μέρους που έχει διαγράψει. Ο

συγκεκριμένος διαχωρισμός γίνεται με βάση τις εύλογες αξίες των μερών κατά την ημερομηνία που έγινε η μεταβίβαση. Η επιχείρηση κατανέμει το συνολικό κέρδος ή την συνολική ζημία που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια ανάμεσα στο μέρος που συνεχίζει να αναγνωρίζεται και του μέρους που διαγράφηκε σύμφωνα με τις εύλογες αξίες τους. Όταν συμβαίνει αυτό η εύλογη αξία του τμήματος που συνεχίζει να αναγνωρίζεται θα πρέπει να προσδιοριστεί. Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας μπορεί να γίνει στην περίπτωση που υπάρχει ιστορικό πώλησης παρόμοιων μερών από την οικονομική οντότητα ή υπάρχουν άλλες συναλλαγές που έχουν γίνει στην αγορά για παρόμοια μέρη. Σε αντίθετη περίπτωση η εύλογη αξία υπολογίζεται από την διαφορά που προκύπτει μεταξύ της εύλογης αξίας του χρηματοοικονομικού στοιχείου ως σύνολο και το σύνολο της ανταλλαγής που έχει ληφθεί για το μέρος που έχει διαγραφεί (ΔΛΠ 39 παρ 27-28).

Αρχική Αποτίμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων

Όταν η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση, η αρχική αναγνώριση γίνεται στην εύλογη αξία προσαυξημένη με το κόστος συναλλαγής που έχει άμεση σχέση με την απόκτηση ή και την έκδοση χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή χρηματοοικονομικής υποχρέωσης. Πρέπει να τονιστεί ότι όταν η επιχείρηση χρησιμοποιεί την λογιστική της ημερομηνίας διακανονισμού για το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο και στην συνέχεια αυτό αποτιμάται στο κόστος ή στο αποσβεσμένο κόστος, τότε το στοιχείο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία που έχει γίνει η εμπορική συναλλαγή (ΔΛΠ 39 παρ 43-44).

Μεταγενέστερη Αποτίμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων

Αφού πρώτα έχει γίνει η αναγνώριση για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία , το ΔΛΠ 39 τα κατατάσσει στις εξής κατηγορίες :

- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.
- Δάνεια και απαιτήσεις.
- Επενδύσεις οι οποίες διακρατούνται μέχρι την λήξη.
- Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 39 παρ 45).

Οι συγκεκριμένες κατηγορίες χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση και την αναγνώριση κέρδους ή ζημίας από την οικονομική οντότητα, η οποία έχει την δυνατότητα να χρησιμοποιεί και άλλες ονομασίες και περιγραφές για τις κατηγορίες. Στη συνέχεια, η οντότητα αποτιμά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και συμπεριλαμβάνει και τα παράγωγα που θεωρούνται περιουσιακά στοιχεία και τα αποτιμά στην εύλογη αξία χωρίς ωστόσο να εκπίπτει το κόστος συναλλαγής που έχει σχέση με πώληση ή διάθεση. Ωστόσο υπάρχουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία εξαιρούνται και αυτά είναι τα εξής :

- Δάνεια και απαιτήσεις αλλά και διακρατούμενες επενδύσεις μέχρι την λήξη όπου αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.
- Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά και δεν μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα η εύλογη αξία τους (ΔΛΠ 39 παρ 46).

Η οικονομική οντότητα αφού αρχικά αναγνωρίζει τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, τις αποτιμά όλες στο αποσβεσμένο κόστος με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Υπάρχουν ωστόσο και κάποιες εξαιρέσεις οι οποίες είναι οι εξής :

- Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, οι οποίες επιμετρούνται στην εύλογη αξία τους.
Στις συγκεκριμένες υποχρεώσεις ανήκουν και τα παράγωγα.
- Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που ανακύπτουν όταν η μεταβίβαση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δεν πληροί τις προϋποθέσεις για διαγραφή ή όταν ισχύει η προσέγγιση της συνεχιζόμενης ανάμιξης.
- Συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης που αναγνωρίζονται στην αρχή στην εύλογη αξία τους και μετά την αρχική τους αναγνώριση αποτιμώνται στο υψηλότερο ποσό μεταξύ του ποσού που αναγνωρίστηκε σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 και του ποσού που αναγνωρίστηκε αρχικά, απομειωμένο κατά τη συνολική απόσβεση που αναγνωρίστηκε με βάση το ΔΛΠ 18.
- Δεσμεύσεις παροχής δανείου με επιτόκια χαμηλότερα από τις αγοράς. Ο εκδότης μιας τέτοιας δέσμευσης την αναγνωρίζει αρχικά στην εύλογη αξία της και στη συνέχεια την αποτιμά στο υψηλότερο ποσό μεταξύ του ποσού που αναγνωρίστηκε σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 και του ποσού που αναγνωρίστηκε αρχικά, μειωμένο κατά τη σωρευμένη απόσβεση που αναγνωρίστηκε σύμφωνα με το ΔΛΠ 18 (ΔΛΠ 39 παρ 47).

Επιπλέον, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που προσδιορίζονται ως αντισταθμισμένα στοιχεία υπόκεινται στις απαιτήσεις της λογιστική αντιστάθμισης (Νεγκάκης,2015).

Κέρδη και Ζημίες

Όταν μεταβληθεί η εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης προκύπτουν κέρδη ή ζημίες. Ο λογιστικός τους χειρισμός είναι ο εξής :

- Τα κέρδη και οι ζημίες που προκύπτουν από ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.
- Τα κέρδη ή οι ζημίες από ένα διαθέσιμο προς πώληση χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, μέσω της κατάστασης μεταβολών των ίδιων κεφαλαίων εκτός από ζημίες απομείωσης, μέχρι και την διαγραφή του στοιχείου όπου το κέρδος ή η ζημία αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39 παρ 55).

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που απεικονίζονται στο αποσβεσμένο κόστος και από αυτά τα μέσα προκύπτουν κέρδη ή ζημίες, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν υπάρχει παύση αναγνώρισης ή γίνεται απομείωση του συγκεκριμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου μέσω της διαδικασίας της απόσβεσης (ΔΛΠ 39 παρ 56).

Ακόμα, αν μια οικονομική οντότητα χρησιμοποιεί τη λογιστική της ημερομηνίας διακανονισμού για την αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου, τότε δεν αναγνωρίζονται μεταβολές στην εύλογη αξία που μπορεί να προκύψουν ανάμεσα στις ημερομηνίες συναλλαγής και διακανονισμού, για στοιχεία που απεικονίζονται στο κόστος ή στο αποσβεσμένο κόστος εκτός από τις ζημίες απομείωσης. Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως στη περίπτωση που κάποια περιουσιακά στοιχεία έχουν αποτιμηθεί στην εύλογη αξία τους, οποιαδήποτε μεταβολή στην εύλογη αξία θα αναγνωρισθεί στα ίδια κεφάλαια ή στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39 παρ 57).

Λογιστική Αντιμετώπιση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Στην περίπτωση που υπάρχει ένδειξη για ζημία απομείωσης ενός μη εισηγμένου συμμετοχικού τίτλου που δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία του ή ενός παράγωγου περιουσιακού στοιχείου που πρέπει να διακανονιστεί, τότε το ποσό της ζημίας απομείωσης καθορίζεται ως εξής. Είναι η διαφορά που προκύπτει από την λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των προεξοφλημένων αναμενόμενων ταμιακών ροών με το ισχύον επιτόκιο της αγοράς για παρόμοια χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 39 παρ 66).

Στην περίπτωση που υπάρχει ένδειξη για ζημία απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις ή επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι την λήξη τους και αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος, τότε η ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται και το ποσό υπολογίζεται ως η διαφορά που προκύπτει από την λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου αλλά και των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμιακών ροών που έχουν προεξοφληθεί με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο. Η λογιστική αξία του στοιχείου θα μειώνεται με πίστωση ενός λογαριασμού προβλέψεων ή με απευθείας πίστωση του στοιχείου. Η ζημία θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39 παρ 63).

Ωστόσο είναι σημαντικό ότι η οικονομική οντότητα θα πρέπει να εξετάζει και να αξιολογεί σωστά αν οι ενδείξεις για απομείωση αφορούν μεμονωμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που είναι σημαντικά ή συλλογικά περιουσιακά στοιχεία που δεν θεωρούνται τόσο σημαντικά. Αν για ένα περιουσιακό στοιχείο δεν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης του, ανεξάρτητα με το αν είναι σημαντικό ή όχι, η οικονομική οντότητα το εντάσσει με άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και τα οποία αξιολογεί συλλογικά.

Αντιθέτως, στοιχεία στα οποία υπάρχει ένδειξη για απομείωση και αξιολογούνται μεμονωμένα δεν συμπεριλαμβάνονται στην συλλογική αξιολόγηση (ΔΛΠ 39 παρ 64).

Στην περίπτωση που υπάρχει ένδειξη για ζημία απομείωσης για ένα περιουσιακό στοιχείο που είναι διαθέσιμο για πώληση και προηγουμένως η εύλογη αξία του είχε μειωθεί και η μεταβολή είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, τότε η συνολική ζημία αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα ακόμα και στην περίπτωση που οικονομική οντότητα δεν έχει διαγράψει το εν λόγω στοιχείο. Το ποσό της συνολικής ζημίας προκύπτει από την διαφορά που υπάρχει μεταξύ του κόστους κτήσης του στοιχείου (αφού πρώτα έχουν αφαιρεθεί οι αποπληρωμές κεφαλαίου και αποσβέσεων) και της τρέχουσας εύλογης αξίας αφού αφαιρεθούν οι ζημίες απομείωσης που αναγνωρίστηκαν πριν στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39 παρ 67-68).

Αντιστάθμιση

Η αντιστάθμιση αφορά ενέργειες τις οποίες κάνει μια οικονομική οντότητα που έχει ως σκοπό την μείωση του χρηματοοικονομικού κινδύνου που μπορεί να προκύψει από τυχόν μεταβολές στις τιμές της αγοράς, μέσω της αγοράς ή της πώλησης παραγώγων. Με την αντιστάθμιση μπορούν να προσδιοριστούν ένα ή περισσότερα μέσα αντιστάθμισης με τέτοιο τρόπο ώστε η μεταβολή των στοιχείων αυτών να μπορέσει να συμψηφίσει την μεταβολή ενός αντισταθμισμένου στοιχείου συνολικά ή μεμονωμένα (Grant Thornton,2009)

Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης, για να θεωρηθεί η αντιστάθμιση αποτελεσματική θα πρέπει ο βαθμός επίτευξης του συμψηφισμού των μεταβολών της εύλογης αξίας ή των ταμιακών ροών που έχουν αποδοθεί στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται να συμφωνεί με την αρχική στρατηγική διαχείριση του κινδύνου για την συγκεκριμένη αντισταθμιστική σχέση. Η οικονομική οντότητα έχει την δυνατότητα να επιλέξει και άλλη σχέση

αντιστάθμισης για να μπορέσει να βελτιώσει τα αποτελέσματα της. Βέβαια, η οντότητα επιλέγει μεθόδους για διαφορετικούς τύπους αντιστάθμισης ανάλογα με την περίπτωση. Ακόμα, η αντιστάθμιση που γίνεται από την οικονομική οντότητα θα πρέπει να γίνεται και να σχετίζεται με ένα συγκεκριμένο κίνδυνο και όχι με γενικούς επιχειρηματικούς κινδύνους που απορρέουν από την φύση της εκάστοτε οντότητας. Ωστόσο για να μπορέσει να υπάρξει μια αντισταθμιστική σχέση θα πρέπει η αντιστάθμιση να είναι άκρως αποτελεσματική και στη συνέχεια η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας να είναι αξιόπιστη. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης αξιολογείται κατά την διάρκεια όλων των περιόδων που αφορούν ετήσιες και ενδιάμεσες καταστάσεις για τις οποίες έχει προσδιοριστεί η αντιστάθμιση (ΔΛΠ 39 ΟΕ 105- 113).

Στοιχεία αντιστάθμισης μπορούν να θεωρηθούν αναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις, μια πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή, μια καθαρή επένδυση για εκμετάλλευση στο εξωτερικό και μια βέβαιη δέσμευση η οποία είναι εκτός ισολογισμού. Ωστόσο μια επένδυση που διακρατείται μέχρι την λήξη της δεν μπορεί να θεωρηθεί ως στοιχείο αντιστάθμισης για τον κίνδυνο επιτοκίου ή τον κίνδυνο προπληρωμών. Αυτό συμβαίνει διότι με τον όρο επένδυση διακρατούμενη μέχρι την λήξη της ,νοείται ότι η οικονομική οντότητα έχει σκοπό να κρατήσει την επένδυση για όλη την διάρκεια της χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τυχόν μεταβολές στην εύλογη αξία ή στις μεταβολές των ταμιακών ροών που αποδίδονται στις μεταβολές των επιτοκίων. Βέβαια, η οντότητα μπορεί να χρησιμοποιήσει μια τέτοια επένδυση ως αντισταθμιζόμενο στοιχείο για μεταβολές στην ισοτιμία και τον πιστωτικό κίνδυνο (ΔΛΠ 39 παρ 88-89).

Περιουσιακά στοιχεία, βέβαιες δεσμεύσεις και πιθανές προσδοκώμενες συναλλαγές που δεν εμπλέκεται ένα μέρος της οικονομικής οντότητας μπορούν να θεωρηθούν αντισταθμιζόμενα στοιχεία. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να γίνει λογιστική αντιστάθμιση μόνο στις επιμέρους ή ιδιαίτερες οικονομικές καταστάσεις των οντοτήτων και όχι στις ενοποιημένες καταστάσεις του ομίλου (ΔΛΠ 39 παρ 80).

Το συγκεκριμένο πρότυπο δεν περιορίζει τις συνθήκες για τον προσδιορισμό ενός παραγώγου ως μέσο αντιστάθμισης, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις που θέτει το πρότυπο. Εκτός από κάποια δικαιώματα προαίρεσης

τα οποία έχουν πωληθεί. Αυτό συμβαίνει διότι ένα πωληθέν δικαίωμα δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να θεωρηθεί μέσο αντιστάθμισης εκτός από την περίπτωση που προσδιοριστεί ως συμψηφισμός ενός αγορασμένου δικαιώματος προαίρεσης συμπεριλαμβανόμενου δικαιώματος το οποίο ενσωματώνεται σε κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο (ΔΛΠ 39 ΟΕ 94).

Ωστόσο ένα μη παράγωγο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση μπορεί να θεωρηθεί ως μέσο αντιστάθμισης μόνο για την αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου.

Η αποτίμηση της αξίας ενός αντισταθμιστικού μέσου από την οικονομική οντότητα γίνεται στο σύνολο του, για αυτό το λόγο η οντότητα προσδιορίζει τη σχέση αντιστάθμισης χωρίς να υπάρχει διαχωρισμός. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις όπως είναι :

- Ο διαχωρισμός της εσωτερικής αξίας από την διαχρονική αξία ενός συμβολαίου δικαιώματος προαίρεσης και ο προσδιορισμός ως μέσο αντιστάθμισης μόνο με την μεταβολή της εσωτερικής αξίας ενός δικαιώματος προαίρεσης, χωρίς τις μεταβολές στην διαχρονική του αξία.
- Ο διαχωρισμός του στοιχείου του επιτοκίου αλλά και της τρέχουσας τιμής ενός προθεσμιακού συμβολαίου.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο πρότυπο, ένα στοιχείο μπορεί να αναγνωριστεί ως αντισταθμιστικό μέσο για περισσότερα από ένα είδη κινδύνου. Ωστόσο θα πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια και ακρίβεια οι αντισταθμιζόμενοι κίνδυνοι, να υπάρχει η απόδειξη της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης και να υπάρχει επιβεβαίωση της αντιστοίχισης του μέσου με τους διάφορους κινδύνους (ΔΛΠ 39 παρ 74-76).

Όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως, η οικονομική οντότητα έχει την δυνατότητα να αντισταθμίσει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση ως προς την εύλογη αξία ή τις ταμιακές ροές ,εφόσον μπορεί πρώτα να μετρήσει αξιόπιστα την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης (ΔΛΠ 39 παρ 81).

Όσον αφορά μια αντιστάθμιση της εύλογης αξίας που έχει σχέση με τον κίνδυνο επιτοκίου ενός χαρτοφυλακίου, το οποίο έχει χρηματοοικονομικά

περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις ,το μέρος που αντισταθμίζεται μπορεί να προσδιοριστεί με βάση ένα ποσό συναλλάγματος. Αν το χαρτοφυλάκιο αποτελείται από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αλλά και υποχρεώσεις, τότε το προσδιοριζόμενο ποσό είναι ένα ποσό περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων αντίστοιχα. Βέβαια, απαγορεύεται ο προσδιορισμός ενός καθαρού ποσού που εμπεριέχει περιουσιακά στοιχεία αλλά και υποχρεώσεις. Ωστόσο, σε περίπτωση που ένα μη χρηματοοικονομικό στοιχείο ή υποχρέωση, προσδιορίζεται ως αντισταθμιζόμενο στοιχείο, τότε αυτό μπορεί να αντισταθμιστεί είτε έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου είτε έναντι οποιοδήποτε κινδύνου στο σύνολο του (ΔΛΠ 39 παρ 81-81^A).

Το παρόν πρότυπο δίνει την δυνατότητα στις οικονομικές οντότητες να μπορούν να αντισταθμίζουν περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις σε ομάδες. Ωστόσο τα στοιχεία που θα βρίσκονται σε αυτές τις ομάδες θα πρέπει να έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά ενώ για την αντιστάθμιση τους είναι απαραίτητο όλα τα στοιχεία να μοιράζονται την έκθεση στον κίνδυνο για τον οποίο γίνεται και η αντιστάθμιση (ΔΛΠ 39 παρ 83).

Λογιστική της Αντιστάθμισης

Ο σκοπός της λογιστικής αντιστάθμισης είναι να αναγνωρίσει λογιστικά τις μεταβολές στην λογιστική αξία του αντισταθμιζόμενου στοιχείου αλλά και του μέσου αντιστάθμισης με την συμψηφιστική επίδραση των μεταβολών αυτών να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39 παρ 85).

Η αντιστάθμιση σύμφωνα με το συγκεκριμένο πρότυπο μπορεί να έχει τις τρεις μορφές οι οποίες αναφέρονται και αναλύονται παρακάτω (ΔΛΠ 39 παρ 86) :

1. Αντιστάθμιση της εύλογης αξίας.
 2. Αντιστάθμιση ταμιακών ροών.
 3. Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση στο εξωτερικό.
1. Η αντιστάθμιση της εύλογης αξίας έχει ως σκοπό την αντιστάθμιση κινδύνων που μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα από μεταβολές στην εύλογη

αξία ενός αναγνωρισμένου περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης ή μιας μη αναγνωρισμένης δέσμευσης. Η λογιστική αντιμετώπιση της συγκεκριμένης αντιστάθμισης γίνεται ως εξής. Η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει στα αποτελέσματα το κέρδος ή την ζημία που έχει προκύψει από μεταβολές στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης ή του μέρους της λογιστικής αξίας του μέσου αντιστάθμισης που αφορά ένα στοιχείο σε ξένο νόμισμα και αποτιμάται σύμφωνα με το ΔΛΠ 21. Επίσης, η οικονομική οντότητα αναπροσαρμόζει τη λογιστική αξία του αντισταθμιζόμενου στοιχείου σύμφωνα με το κέρδος ή την ζημία που πρόεκυψε από αυτό και έχει σχέση με τον αντισταθμισμένο κίνδυνο.(ΔΛΠ 39 παρ 89). Η συγκεκριμένη ενέργεια γίνεται μόνο αν η αποτίμηση του στοιχείου γίνεται στο κόστος. Αν το συγκεκριμένο αντισταθμιζόμενο στοιχείο είναι διαθέσιμο για πώληση τότε το κέρδος ή η ζημία που προκύπτει και αφορά αντισταθμισμένο κίνδυνο αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα (Νεγκάκης,2015).

Για να γίνει η διακοπή μιας αντιστάθμισης θα πρέπει :

- Το αντισταθμιστικό χρηματοοικονομικό μέσο να πωληθεί, να εκπνεύσει , να ασκηθεί ή να διαγραφεί.
 - Η οντότητα ανακαλέσει τον προσδιορισμό.
 - Όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της αντισταθμιστικής λογιστικής (ΔΛΠ 39 παρ 91).
2. Η αντιστάθμιση των ταμιακών ροών έχει ως σκοπό την αντιστάθμιση των κινδύνων που μπορεί να προκύψουν και να επηρεάσουν τα αποτελέσματα από μεταβολές στις ταμιακές ροές και έχουν σχέση με ένα αναγνωρισμένο περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση ή μια προσδοκώμενη συναλλαγή. Η λογιστική αντιμετώπιση της συγκεκριμένης αντιστάθμισης γίνεται με τον εξής τρόπο. Η οικονομική οντότητα προσαρμόζει το συνθετικό στοιχείο των ίδιων κεφαλαίων που έχει σχέση με το αντισταθμισμένο στοιχείο, στο μικρότερο ποσό από το συνολικό κέρδος ή την συνολική ζημία του μέσου και την συνολική μεταβολή της εύλογης αξίας των μελλοντικών ταμιακών ροών ,που αναμένονται από το συγκεκριμένο αντισταθμισμένο στοιχείο από την αρχή της αντιστάθμισης. Επίσης το κέρδος ή η ζημία που απομένει στο μέσο αντιστάθμισης ή στο προσδιορισμένο συνθετικό στοιχείο, αναγνωρίζεται στα

αποτελέσματα. Τέλος, η οντότητα καταγράφει στα αποτελέσματα το συνθετικό στοιχείο του κέρδους ή της ζημίας ή των ταμιακών ροών που έχουν σχέση με το μέσο αντιστάθμισης, που εξαιρείται από την αξιολόγηση της αντισταθμιστικής αποτελεσματικότητας λόγω της στρατηγικής διαχείρισης των κινδύνων της οικονομικής οντότητας (ΔΛΠ 39 παρ 95).

Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους μπορεί να γίνει η διακοπή της συγκεκριμένης αντιστάθμισης, είναι οι ίδιοι λόγοι που διακόπτουν και την αντιστάθμιση της εύλογης αξίας που αναφέρθηκαν και πιο πριν. Απλά στην αντιστάθμιση ταμιακών ροών ένας ακόμα λόγος είναι ότι δεν αναμένεται να συμβεί η προσδοκώμενη συναλλαγή (ΔΛΠ 39 παρ 101).

3. Η αντιστάθμιση της καθαρής επένδυσης σε εκμετάλλευση στο εξωτερικό έχει σχέση με την αντιστάθμιση η οποία περιγράφεται αναλυτικά από το ΔΛΠ 21. Η λογιστική αντιμετώπιση της συγκεκριμένης αντιστάθμισης είναι παρόμοια με την αντιστάθμιση των ταμιακών ροών. Ουσιαστικά η οντότητα καταχωρεί το τμήμα του κέρδους ή της ζημίας του αντισταθμιστικού μέσου που θεωρείται αποτελεσματική αντιστάθμιση στα ίδια κεφάλαια μέσω της Κατάστασης Μεταβολών των ίδιων Κεφαλαίων. Ακόμα, η οντότητα καταχωρεί το τμήμα που αναγνωρίζεται ως αναποτελεσματικό στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39 παρ 102).

Ωστόσο, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί σε αυτό το σημείο ότι για να μπορέσει να εφαρμοστεί η λογιστική αντιστάθμισης σε μια σχέση αντιστάθμισης μόνο αν ισχύουν ορισμένες προϋποθέσεις στο σύνολο τους. Αυτές αναφέρονται κάτωθι και είναι οι εξής. :

- Από την έναρξη της αντιστάθμισης θα πρέπει να υπάρχει επίσημος προσδιορισμός αλλά και τεκμηριωμένη άποψη για την αντιστάθμιση, αλλά και την επιδίωξη της οντότητας όσον αφορά την διαχείριση του κινδύνου και της στρατηγικής για την αντιστάθμιση. Επιπλέον, η τεκμηρίωση θα πρέπει να αναφέρει ρητά το αντισταθμιστικό μέσο, την φύση του αντισταθμισμένου κινδύνου.
- Η αντιστάθμιση θα πρέπει να είναι άκρως αποτελεσματική και να μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα.
- Η οντότητα θα πρέπει να αξιολογεί την αντιστάθμιση σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ώστε να παραμένει άκρως αποτελεσματική.

- Όσον αφορά στην περίπτωση αντιστάθμισης ταμιακών ροών, η οντότητα θα πρέπει να θεωρεί πολύ πιθανή την προσδοκώμενη συναλλαγή που έχει σχέση με την αντιστάθμιση και επηρεάζεται από τον κίνδυνο μεταβολής των ταμιακών ροών (ΔΛΠ 39 παρ 88).

Για την ολοκλήρωση της αναφοράς στα χρηματοοικονομικά μέσα και αφού έχει γίνει εκτενής αναφορά παραπάνω στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 32 και 39, ακολουθεί αναφορά στο ΔΠΧΑ 7. Το ΔΠΧΑ 7 αφορά τις γνωστοποιήσεις που γίνονται από τις οικονομικές οντότητες σε σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα. Με την αναφορά και του ΔΠΧΑ 7 ολοκληρώνεται το θεσμικό πλαίσιο αλλά και οι κανόνες που διέπουν τα χρηματοοικονομικά μέσα

3.4 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7: Γνωστοποιήσεις Χρηματοοικονομικών Μέσων

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται μια μικρή αναφορά στις γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα καθώς και η σημαντικότητα που έχουν οι πληροφορίες που παρέχονται μέσω των γνωστοποιήσεων για όλους τους άμεσα ενδιαφερόμενους

Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής

Ο σκοπός του παρόντος προτύπου είναι να υποχρεώσει όλες τις οικονομικές οντότητες να παρουσιάσουν και να γνωστοποιούν στοιχεία που έχουν σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα. Αυτό έχει ως στόχο, οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να μπορούν να αξιολογήσουν σωστά την σημασία και σπουδαιότητα των χρηματοοικονομικών μέσων για την οντότητα αλλά και την απόδοση και την οικονομική της θέση. Επίσης, οι γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι σημαντικές διότι οι χρήστες έχουν την

δυνατότητα να κατανοήσουν την φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από τα μέσα αλλά και τον τρόπο με τον οποίο η οικονομική οντότητα διαχειρίζεται τους εν λόγω κινδύνους κατά την περίοδο αναφοράς. Βέβαια, οι γνωστοποιήσεις που παρέχονται στους χρήστες θα πρέπει να είναι κατάλληλες ώστε να βοηθήσουν πραγματικά στην σωστή αξιολόγηση από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι αρχές που διέπουν το συγκεκριμένο πρότυπο συμπληρώνουν τις αρχές αναγνώρισης, αποτίμησης και παρουσίασης του ΔΛΠ 39 (ΔΠΧΑ 7 παρ 1).

Το συγκεκριμένο πρότυπο εφαρμόζεται για όλες τις οικονομικές οντότητες και όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από τα εξής :

- Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες, σε συγγενείς εταιρίες και σε κοινοπραξίες οι οποίες αντιμετωπίζονται λογιστικά αντίστοιχα με το ΔΛΠ 27, το ΔΛΠ 28 και το ΔΛΠ 31. Στην περίπτωση που τα συγκεκριμένα πρότυπα επιτρέπουν στις οικονομικές οντότητες να χειρίζονται λογιστικά τις συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 τότε οι οντότητες εφαρμόζουν τις απαιτήσεις γνωστοποίησης των προτύπων 27, 28, 31 αλλά και του ΔΠΧΑ 7. Ακόμα οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν το συγκεκριμένο ΔΠΧΑ για παράγωγα που έχουν σχέση με συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες, συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει σε παράγωγα που ορίζονται ως συμμετοχικοί τίτλοι.
- Συμβάσεις για μια ενδεχόμενη αντιπαροχή σε μια συνένωση επιχειρήσεων. Η συγκεκριμένη εξαίρεση αφορά ωστόσο μόνο τον αποκτώντα.
- Δικαιώματα και δεσμεύσεις εργοδοτών προς εργαζόμενους που αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 19.
- Ασφαλιστήρια συμβόλαια που ορίζονται στο ΔΠΧΑ 4 (Ασφαλιστήρια Συμβόλαια). Επίσης, παράγωγα που ενσωματώνονται σε ασφαλιστήρια συμβόλαια εφαρμόζονται στο παρόν πρότυπο εάν το ΔΛΠ 39 απαιτεί από την οικονομική οντότητα να τα καταχωρίσει ξεχωριστά.

- Συμβόλαια, δεσμεύσεις και χρηματοοικονομικά μέσα που βασίζονται στην αξία των μετοχών. Στα συγκεκριμένα ισχύει το ΔΠΧΑ 2 (Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών).

Επιπλέον, το παρόν το ΔΠΧΑ ισχύει για αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν εφαρμογή στο πεδίο του ΔΛΠ 39, αλλά και μη αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά μέσα παρόλο που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39. Ακόμα, στο συγκεκριμένο πρότυπο έχουν εφαρμογή συμβόλαια αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39 (ΔΠΧΑ 7 παρ 3-5).

Ορισμοί και Βασικές Έννοιες

Πιστωτικός κίνδυνος

Είναι ο κίνδυνος ότι ένα από τα μέρη ενός χρηματοοικονομικού μέσου μπορεί να προκαλέσει οικονομική ζημία σε ένα άλλο μέρος αθετώντας μια δέσμευση του.

Κίνδυνος επιτοκίου

Ο κίνδυνος ότι η εύλογη αξία ή μελλοντικές ταμιακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στα επιτόκια αγοράς.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος που μπορεί να αντιμετωπίσει η οικονομική οντότητα στην εκπλήρωση υποχρεώσεων που έχουν σχέση με χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και ο διακανονισμός τους γίνεται με ρευστά ή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Συναλλαγματικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος που υπάρχει για την οντότητα ότι η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στις ισοτιμίες ξένου συναλλάγματος.

Άλλοι κίνδυνοι τιμών

Ο κίνδυνός ότι η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου μπορούν να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στις τιμές της αγοράς ανεξάρτητα από το εάν αυτές οι μεταβολές οφείλονται σε παράγοντες που αφορούν το συγκεκριμένο μέσο ή των εκδότη του ή παράγοντες που έχουν σχέση με όλα τα παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στην αγορά.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος ότι η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στις τιμές αγοράς. Υπάρχουν τρία είδη κινδύνου που ενσωματώνονται στον κίνδυνο αγοράς. Αυτά είναι ο κίνδυνος επιτοκίου, ο συναλλαγματικός κίνδυνος και οι άλλοι κίνδυνοι τιμών οι οποίοι έχουν οριστεί και αναλυθεί πριν.

Πληρωτέα δάνεια

Τα πληρωτέα δάνεια είναι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που είναι διαφορετικές από τους βραχυπρόθεσμους εμπορικούς πληρωτέους λογαριασμούς υπό κανονικούς πιστωτικούς όρους.

Σε καθυστέρηση

Είναι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο είναι σε καθυστέρηση, θεωρείται δηλαδή ληξιπρόθεσμο. Θεωρείται σε καθυστέρηση όταν ένας αντισυμβαλλόμενος δεν έχει πραγματοποιήσει μια πληρωμή κατά τον συμβατικά καθορισμένο χρόνο.

Επίπεδο Γνωστοποίησης για τα Χρηματοοικονομικά Μέσα

Στη περίπτωση που απαιτούνται γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα ανά κατηγορία, η οικονομική οντότητα οργανώνει και κατατάσσει τα εν λόγω χρηματοοικονομικά μέσα σε κατηγορίες ανάλογα με την φύση των γνωστοποιούμενων πληροφοριών (ΔΠΧΑ 7 παρ 6).

Πρέπει να τονιστεί ότι η οντότητα κατατάσσει τα μέσα σε κατηγορίες ανάλογα με το αν αυτά αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος και στην εύλογη αξία. Τα χρηματοοικονομικά μέσα που δεν έχουν εφαρμογή στο πεδίο του ΔΠΧΑ 7 αντιμετωπίζονται χωριστά (Νεγκάκης,2015).

Συνοψίζοντας από όλα όσα έχουν αναφερθεί προηγουμένως, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι το επίπεδο των γνωστοποιήσεων αποτελεί ιδιαίτερο και σημαντικό κομμάτι για τις οντότητες αλλά και για τους χρήστες των οντοτήτων. Διότι οι επιχειρήσεις δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στις γνωστοποιήσεις για διάφορους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν αλλά και οι χρήστες για να μπορέσουν να κατανοήσουν καλύτερα τους κινδύνους αυτούς, αλλά και την απόδοση της οντότητας ώστε να πάρουν τις πιο συμφέρουσες αποφάσεις.

Με την ολοκλήρωση και του ΔΠΧΑ 7, ολοκληρώνεται η αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο που αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

4.1 Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνει την έρευνα που διεξάχθηκε στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας και συγκεκριμένα στις τράπεζες οι οποίες είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Η συγκεκριμένη εμπειρική έρευνα έχει ως στόχο να μελετήσει και να παρατηρήσει κατά πόσο μπορεί να επηρεάσουν οι μεταβολές στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων σε σχέση με την τιμή της μετοχής αλλά και την σχέση που υπάρχει μεταξύ της λογιστικής αξίας των ίδιων κεφαλαίων ανά μετοχή και τις μεταβολές που μπορεί να υπάρξουν όσον αφορά τις επενδύσεις. Στη συνέχεια, από τα αποτελέσματα που προκύπτουν καταλήγουμε στο συμπέρασμα κατά πόσο επηρεάζονται τα χρηματοοικονομικά μέσα από την εύλογη αξία αλλά και σε ποιο βαθμό μπορούν να επηρεαστούν οι επενδυτικές αποφάσεις.

Για την εμπειρική έρευνα επιλέχθηκε ο τραπεζικός κλάδος διότι ο συγκεκριμένος κλάδος χρησιμοποιεί σε μεγαλύτερο βαθμό τα χρηματοοικονομικά μέσα σε σχέση με άλλες οικονομικές οντότητες. Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν για την δημιουργία του δείγματος είναι από όλα τα Ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είναι εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και αντλήθηκαν από την βάση δεδομένων Compustat. Το δείγμα αποτελείται από δεδομένα από όλες τις ελληνικές τράπεζες και αφορά την χρονική περίοδο από το 2005 έως και το 2016.

Για την διεκπεραίωση της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα υπόδειγμα το οποίο βασίζεται στο υπόδειγμα του Ohlson (1995) και των Feltham και Ohlson(1995). Το συγκεκριμένο υπόδειγμα χρησιμοποιείται αρκετά στον κλάδο της Λογιστικής και της Χρηματοοικονομικής για διάφορες έρευνες. Υιοθετούμε το συγκεκριμένο μοντέλο για να δούμε την επίδραση που έχει εύλογη αξία στα χρηματοοικονομικά μέσα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και κατά πόσο επηρεάζεται η τιμή της μετοχής αλλά και οι επενδυτικές αποφάσεις.

4.2 Ανάλυση του Υποδείγματος

Το υπόδειγμα του Ohlson (1995) και Feltham και Ohlson (1995) έχει χρησιμοποιηθεί σε πολυάριθμες εμπειρικές έρευνες και είχε βαθύ αντίκτυπο στη λογιστική έρευνα, ειδικά την δεκαετία του 1990. Ωστόσο αρκετές έρευνες δεν έχουν αξιολογήσει πλήρως την εμπειρική ισχύ του συγκεκριμένου μοντέλου χωρίς να χρησιμοποιούν πλήρως την δυναμική πληροφόρησης που αποτελεί και το βασικό χαρακτηριστικό του (Lo and Lys, 2000).

Το συγκεκριμένο υπόδειγμα υποθέτει ότι υπάρχει γραμμική συσχέτιση μεταξύ του συνόλου των ιδίων κεφαλαίων, των καθαρών αποτελεσμάτων (κέρδη ή ζημιές) προ φόρων και την τιμή της μετοχής.

Συγκεκριμένα το υπόδειγμα αποτελείται από την συγκεκριμένη συνάρτηση:

$$PRI_{it} = a_0 + a_1 BVPS_{it} + a_2 EPS_{it} + e_{it}$$

Όπου:

PRI_{it} = Η τιμή της μετοχής της τράπεζας i στο χρόνο t .

$BVPS_{it}$ = Η λογιστική αξία των ιδίων κεφαλαίων ανά μετοχή της τράπεζας i στο τέλος της περιόδου t .

EPS_{it} = Το σύνολο των καθαρών κερδών προ φόρων ανά μετοχή της τράπεζας i στο τέλος της περιόδου t .

e_{it} = Τα κατάλοιπα της γραμμικής παλινδρόμησης.

a_0 = Ο σταθερός όρος της παλινδρόμησης.

a_1, a_2 = Οι συντελεστές οι οποίοι ορίζουν την γραμμική συσχέτιση της συνάρτησης.

Για την εξαγωγή των συμπερασμάτων για την έρευνα χρησιμοποιήσαμε το παραπάνω υπόδειγμα και λάβαμε τις παρατηρήσεις για τις Ελληνικές τράπεζες που αφορούν την χρονική περίοδο 2005 έως την χρονική περίοδο 2016.

4.3 Ανάλυση του Δείγματος

Παρακάτω ακολουθεί ο πίνακας 4.1 στον οποίο περιέχονται τα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία και ο πίνακας περιλαμβάνει την μέση τιμή, την διάμεσο, το μέγιστο όριο, το ελάχιστο όριο και την τυπική απόκλιση. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν αφορούν τα Ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είναι εισηγμένα στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, περιέχουν 43 παρατηρήσεις και αφορούν την χρονική περίοδο 2005 έως το 2016.

Πίνακας 4.1

Στοιχεία Περιγραφικής Στατιστικής

	PRI_DEF	BVPS_DEF	EPS_DEF	INV_CHANGE
Mean	0,68	0,83	-0,21	0,60
Median	0,45	0,56	0,01	1,00
Maximum	2,72	2,87	0,15	1,00
Minimum	0,01	0,04	-3,74	0,00
Std. Dev.	0,61	0,68	0,78	0,49

Στο συγκεκριμένο πίνακα η τιμή της μετοχής έχει αποπληθωριστεί με όλες τις μεταβλητές στο τέλος του προηγούμενου έτους. Στο πίνακα εξετάστηκε κατά πόσο η μέση τιμή αλλά και η διάμεσος της κάθε μεταβλητής διαφέρουν στις τιμές τους. Σε μερικές περιπτώσεις παρατηρείται ότι υπάρχουν κάποιες αποκλίσεις στις τιμές των μεταβλητών, ωστόσο δεν υπάρχουν ακραίες διαφορές στις συγκεκριμένες τιμές. Επίσης, παρατηρείται ότι η μέση τιμή της μεταβλητής που αφορά τις επενδύσεις και κατά πόσο αλλάζουν (INV_CHANGE) είναι αρκετά υψηλή. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί ότι υπάρχει θετικό κλίμα από τους επενδυτές.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο πίνακας 4.2 ο οποίος είναι η μήτρα συσχετίσεων. Η μήτρα συσχετίσεων δείχνει τους συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών. Η μήτρα που προέκυψε δείχνει την συσχέτιση των μεταβλητών της τιμής της μετοχής, την λογιστική αξία των ίδιων κεφαλαίων ανά μετοχή, τα καθαρά κέρδη προ φόρων και την αλλαγή του δείκτη για τις επενδύσεις.

Πίνακας 4.2

Μήτρα Συσχετίσεων

	PRI_DEF	BVPS_DEF	EPS_DEF	INV_CHANGE
PRI_DEF	1,00			
BVPS_DEF	0,52	1,00		
EPS_DEF	0,61	0,06	1,00	
INV_CHANGE	0,30	-0,02	0,34	1,00

Για τον σχηματισμό της μήτρας συσχετίσεων όλες οι μεταβλητές αποπληθωρίστηκαν με τα ίδια κεφάλαια στο τέλος του προηγούμενου έτους. Οι μεταβλητές στις οποίες μελετήθηκε η συσχέτιση βρίσκονται στη πρώτη γραμμή και την πρώτη στήλη. Η τιμή της μετοχής αποτελεί την εξαρτημένη μεταβλητή ενώ οι υπόλοιπες μεταβλητές αποτελούν τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Η συγκεκριμένη μήτρα μας πληροφορεί ότι δεν υπάρχουν ενδείξεις πολυσυγγραμμικότητας.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο πίνακας 4.3 ο οποίος δείχνει τα αποτελέσματα από την έρευνα που προέκυψαν από την εκτίμηση του δείγματος.

Πίνακας 4.3

Αποτελέσματα Εκτίμησης Υποδείγματος

	Coefficient	t- statistic	Prob.
Intercept	0,22	1,27	0,21
BVPS_DEF	0,31	2,44	0,02
EPS_DEF	0,21	0,71	0,48
INV_CHANGE	0,32	1,81	0,08
INV_CHANGE x EPS_DEF	-0,33	-1,04	0,30
Adjusted R²	0,19		

Στο παραπάνω υπόδειγμα η στήλη t- statistic μας πληροφορεί κατά πόσο μια μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντική. Η στήλη coefficient μας δείχνει κατά πόσο υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών και το Adjusted R² πληροφορεί το ποσοστό στο οποίο μπορεί να ερμηνευτεί το συγκεκριμένο δείγμα. Οι μεταβλητές που είναι σε bold είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο μικρότερο του 10 %. Παρατηρούμε ότι το probability της λογιστικής αξίας των ίδιων κεφαλαίων ανά μετοχή είναι 0,02 και το probability για μεταβολές στις επενδύσεις είναι 0,08. Θεωρούνται στατιστικά σημαντικές διότι είναι σε επίπεδο μικρότερο του 10%. Παρατηρούμε ότι στην στήλη t- statistic είναι υψηλό το ποσό. Είναι 2,44 και 1,81 αντίστοιχα. Αντίθετα, παρατηρούμε ότι υπόλοιποι συντελεστές είναι θετικοί. Το probability των κερδών προ φόρων και το και το γινόμενο των μεταβολών των επενδύσεων με τα κέρδη προ φόρων είναι υψηλότερο από 10%. Τα ποσά που παρουσιάζουν είναι 0,48 και 0,30 αντίστοιχα. Για τον συγκεκριμένο λόγο θεωρούνται στατιστικά ασήμαντα.

Όσον αφορά τον δείκτη Adjusted R², αυτός είναι στο 0,19. Ο συγκεκριμένος δείκτης μπορεί να πάρει τιμές από 0 έως 1 και μας δείχνει κατά πόσο μπορεί το μοντέλο να ερμηνεύσει τα δεδομένα. Στο υπόδειγμα που αναλύσαμε ο δείκτης Adjusted R² είναι στο 0,19. Από την παραπάνω μελέτη προκύπτει ότι τα ίδια κεφάλαια ανά μετοχή και η μεταβολή της αξίας των επενδύσεων για τα χρηματοοικονομικά μέσα έχουν ερμηνευτική ικανότητα για την τιμή της μετοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Συνοψίζοντας από τα παραπάνω μπορούμε να καταλάβουμε ότι η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην σημερινή εποχή και ιδιαίτερα στις οικονομικές οντότητες. Αρκετοί υποστηρίζουν ότι η αποτίμηση στην εύλογη αξία προσφέρει μεγαλύτερη σαφήνεια αλλά και πλήρη κατανόηση στην αξία των χρηματοοικονομικών μέσων. Με αυτό τον τρόπο μπορούν οι επενδυτές να αποκτήσουν πιο σωστές και αξιόπιστες πληροφορίες σε σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα αλλά και την αξία τους.

Υπάρχουν αρκετοί που υποστηρίζουν ότι ο πιο δίκαιος τρόπος αποτίμησης είναι με την μέθοδο της εύλογης αξίας. Αυτό γίνεται κατανοητό από την βιβλιογραφική επισκόπηση που έχει γίνει στο κεφάλαιο 2 αλλά και από το κεφάλαιο 3, που γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει να χρηματοοικονομικά μέσα και έχει ως βάση του τα Δ.Λ.Π. 32, Δ.Λ.Π. 39 και το Δ.Π.Χ.Α. 7. Τα Δ.Λ.Π και τα Δ.Π.Χ.Α. καθορίζουν πλέον τους κανόνες αναγνώρισης, αποτίμησης και παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μέσων και χρησιμοποιούν την μέθοδο αποτίμησης με την εύλογη αξία. Τα οφέλη που προσφέρει η συγκεκριμένη μέθοδος είναι ιδιαίτερα σημαντικά για όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη της αγοράς και κυρίως για τους επενδυτές που χρειάζεται να κατανοήσουν πλήρως τις πληροφορίες που υπάρχουν ώστε να προβούν σε κατάλληλες επενδυτικές αποφάσεις.

Στη σημερινή εποχή ,τα χρηματοοικονομικά μέσα έχουν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι των οικονομικών οντοτήτων και θεωρούνται τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι διαθέσιμα προς πώληση ή υποχρεώσεις, οι επενδύσεις οι οποίες διακρατούνται μέχρι την λήξη τους ,τα στοιχεία τα οποία αποτιμούνται στη εύλογη αξία αλλά και τα δάνεια και οι απαιτήσεις. Όπως έχει αναφερθεί και προηγουμένως όλες οι οικονομικές οντότητες χρησιμοποιούν πλέον τα χρηματοοικονομικά μέσα αλλά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα περισσότερο σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις από διαφορετικούς κλάδους.

Για το συγκεκριμένο λόγο διεξάχθηκε έρευνα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας η οποία παρουσιάστηκε στο κεφάλαιο 4. Ο λόγος που επιλέχθηκε ο χρηματοπιστωτικός τομέας είναι ότι οι τράπεζες χρησιμοποιούν πιο πολύ τα χρηματοοικονομικά μέσα σε σχέση με άλλους κλάδους. Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν για την έρευνα είναι από την βάση δεδομένων της Compustat και αφορούν τις Ελληνικές τράπεζες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και αφορά την περίοδο 2005 μέχρι την περίοδο 2016. Ο σκοπός της έρευνας ήταν κατά πόσο επιδρά η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων με την εύλογη αξία σε σχέση με τις μεταβολές στις επενδύσεις αλλά και στην τιμή της μετοχής.

Το συμπέρασμα που καταλήγει η έρευνα είναι ότι οι μεταβολές στις επενδύσεις μπορούν να επηρεαστούν σημαντικά από την αποτίμηση στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων και ότι οι επενδυτικές αποφάσεις επηρεάζονται αρκετά από τυχόν μεταβολές στη εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων αλλά και από την λογιστική αξία των ίδιων κεφαλαίων ανά μετοχή. Το επενδυτικό κοινό λαμβάνει σοβαρά υπόψη του τις συγκεκριμένες μεταβολές και είναι ιδιαίτερα προσεκτικό στο τρόπο που θα επενδύσει το κεφαλαίο του. Όπως γίνεται κατανοητό η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία επηρεάζει σημαντικά τις αποφάσεις των επενδυτών αλλά και οι μεταβολές της.

Οι περιορισμοί που υπάρχουν στη συγκεκριμένη έρευνα είναι ότι τα στοιχεία που συλλέχθηκαν αφορούν μόνο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας και το συμπέρασμα αφορά μόνο την Ελλάδα.

Για περισσότερα ασφαλή συμπεράσματα θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν έρευνες στο μέλλον οι οποίες να αφορούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Αμερικής συγκεκριμένα. Επίσης, μια άλλη έρευνα που θα μπορούσε να διεξαχθεί με στοιχεία των Ευρωπαϊκών τραπεζών και να εξεταστούν οι διαφορές για τις επενδύσεις μεταξύ των Ευρωπαϊκών και Ελληνικών τραπεζών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Μπάλλας Α., Χέβας Δ., (2011), Χρηματοοικονομική Λογιστική, Γ' ΕΚΔΟΣΗ, Αθήνα

Νεγκάκης Χ. (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Θεωρία και Εφαρμογές, Θεσσαλονίκη

Νεγκάκης Χ. (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Ειδικά Θέματα, Θεσσαλονίκη

Νεγκάκης Χ. (2016), Λογιστική Εταιριών, Σύμφωνα με τα Ελληνικά και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Θεσσαλονίκη

Grant Thornton (2009), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς I.F.R.S., Β' ΕΚΔΟΣΗ Αναθεωρημένη, Τόμος Β', Αθήνα

Grant Thornton (2009), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς I.F.R.S., Β' ΕΚΔΟΣΗ Αναθεωρημένη, Τόμος Γ', Αθήνα

Ξένη Βιβλιογραφία

Barlev B. & Hadad J.,(2003),Fair Value accounting and the management of the firm, Critical perspectives on Accounting

Barth M., (2007), Standard setting measurement issues and the relevance of research, Accounting and Business Research (Special issue)

Butler C.,(2009), Accounting for financial instruments, John Willey & Sons Ltd, Chichester

Chisnall P., (2000), Fair Value Accounting: Industry Review, Financial Stability Review

Deegan C. & Unerman J., (2006), *Financial Accounting Theory*, European edition, McGraw-Hill Companies Inc.

Fang S., Chen S. & Fu C.,(2013), The impact of a major Financial Event on the value relevance of financial Instruments Fair Value, *Journal of Asia-Pacific Business*

Hitz J.M.,(2007), The Decision Usefulness of Fair Value Accounting- A Theoretical Perspective, *European Accounting Review*

Karolyi A. & Stulz R.,(2003), Are Financial Assets Priced Locally or Globally?, *Handbook of the Economics of Finance*, Elsevier Journal

Lo K. & Lys T.,(2000), The Ohlson Model: Contribution to Valuation Theory, Limitations and Empirical Applications, *Sarder School of Business Working Paper*

Lu H.Y. & Mande V.,(2014), Does Disaggregation of Fair Value Information increase the Value Relevance of the Fair Value Hierarchy?, *Elsevier Journal*

Magnan M. & Cornier D.,(2005), From Accounting to “forecounting”, *Accounting perspectives vol. 4*

Magnan M.,(2009), *Fair Value Accounting and the Financial Crisis: Messenger or Contributor*, Concordia University

McDonough R.P. & Shakespeare C.M.,(2015), Fair Value Measurement Capabilities, disclosure and the Perceived reliability of Fair Value estimates: A discussion of Bhat & Ryan(2015), *Elsevier Journal*

McSweeney B.,(2009), The Roles of Financial Asset Market Failure Denial and the Economic Crisis: Reflections on Accounting and Financial Theories and Practices, *Elsevier Journal*

Munk C.,(2013), *Financial Asset Pricing Theory*, Oxford University Press

Nobes C.,(2015), IFRS Ten Years on: Has the IASB Imposed Extensive Use of Fair Value? Has the EU Learnt to Love IFRS? And Does the use of Fair Value make IFRS illegal in the EU?, *Accounting in Europe*, vol.12, No 2

Penman N.,(2008), *Principles for the application of Fair Value Accounting*, Center of Excellence in Accounting and Security Analysis

Rapp D., (2009), Bubbles, Booms and Busts: The Rise and Fall of Financial Assets, Copernicus Books

Ronen J.,(2008), To Fair Value or Not to Fair Value: A Broader Perspective ,Abacus,vol.44,No 2

Schmidt M.,(2009), Fair Value: Your Value or Mine? An Observation on the Ambiguity of the Fair Value Notion Illustrated by the Credit Crunch, Accounting in Europe, vol. 6, No 2

Whittington G.,(2005), The Adoption of International Accounting Standards in the European Union, European Accounting Review

Wilson R. & Stenson J., (2008), Valuation of Information Assets on the Balance Sheet, Business information Review

Ηλεκτρονικές πηγές

www.iasb.org

www.iasplus.com

www.fasb.org

www.e-forologia.gr

www.taxheaven.gr